Ն. 5646

1903 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16 ՍԱԼԸ — 1321 ՇԷՎՎԱԼ 9 — ՕՆ ՏՕԳՈՒԶԸՆՃԸ ՍԷՆԷ

20 ՓԱՐԱ

ՃԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՅԷ

1877 ՍԷՆԷՍԻՆՏԷ ԹԷՍԻՍ ՕԼԸՆՄԸՇ ՏԸՐ

ՊՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԼԻՅԷ ԹԻՃՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ԵԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

صاحب امتياز: جيوه‌لكيان — (جريدهٔ شرقيه (١٢٩٣ سنه‌سنده تاسيس اولنمشدر

DJERIDEI-CHARKIE FONDÉ EN 1877

ԱՊՕՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

	12 այլըգ	6 այլըգ	3 այլըգ
ՍԹԱՆՊՕԼ	140 ղշ.	70 ղշ.	40 ղշ.
ԹԱՇՐԱ	150 »	80 »	45 »

Մէքթուպլէ 20 ղշ. ատան

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

1նճի, 2նճի վէ 3ինճի սահիֆէ ղշ. 5
Կինճի սահիֆէ սաթըրը » 3

Իտարէհանէսի Սթանպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրօ 20 ծիվէլէկեան մաթպաասընտա տըր: Քեաֆֆէի մէվատ հագգընտա կաղէթանըն սահիպ վէ մէսուլը ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ-ա միւրաճաաթ օլունմալը: Մէվատը նաշիրայը տահիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունմազ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ:

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Շարգի Աֆրիգանըն Ինկիլիզ միւսթեմլէքեաթընտան Սօմալիլանտ խուղէթսինտէ Ինկիլիզ վէ Հինտլի 200 աթլը բիյատէ էֆրատընտան, 50 Պիգաների գավիլէսի էֆրատընտան վէ 200 հէյլի սիւվարիտէն միւրէքքէպ գուվվէթիւ պիր ասքէր գօլը՝ Ինկիլիզ վէ Հինտլի 250 բիյատէ էֆրատընըն մուսավէնէթիյլէ դեկտ. 18տէ գայմագամ Պեննանըն թահթը գումանտասընտա օլտուղը հալտէ Պատվէյնտէն հարէքէթ վէ միւֆարէգաթ էյլէմիշ տիր: Մէզքիւր ասքէր գօլը՝ իճրայի խաթիքըշաֆաթ իչիւն Էլլ-Տալտան կէլմիշ իտի: Աթըլը ասաքիր՝ Պատվէյնին չարգ ճիհէթինտէ 60 քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ ծիւրպալլի մէվգըինտէ 2000 տէրվիշի պօզէն պօզէն կէթիրմիշլէր տիր: Մուհարէպէ իւչ սաաթ սիւրմիշ տիր: Եաղըլէր՝ տուշմանտան 80 մագթուլ վէ 100 մէճրուհ պըրագմաղընը պէյան իտիյօրլար:

Ինկիլթէրէ գրալը Նէտոնեի Էսսուարտ կէլէճէք յունվար այընտա գրալիչա Ալէքսանտրա իլէ պէրապէր իգինճի տէֆա օլարագ Իրլանտայա իճրայի սէյահաթ իտէճէք տիր:

Ալէմանեանըն 1900 սէնէսինտէ գապուլ օլունան տօնանմա լայիհասը չօգ սիւրադգակէն քեամիլէն իճրա ու թաթպիգ իտիլմիշ օլաճագ տըր: Գարարլաշտըրըլան 38 զըրհլըտարտան 31ի եափըլմըշ պիթմիշ օլուպ, 4իւ տէ եափըլմագտա տըր: Բէգա դըրհլը գրուազէօրլէրին 10ը ինշա իտիլմիշ, իգինճի սընըֆ 38 գրուազէօր հարպ սէֆինէսինտէն 30ը տէնիզէ էնտիրիլմիշ, պիրի հէնուզ եափըլմագտա օլուպ, իգիսի տէ խիթամ պուլմագ իւզրէ պուլունմըշ տըր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

—Պապը Սէրասքէրի Մէսարիֆաթը Ումումիյէ Նազըրը տէվլ. Հասան Ֆեհմի փաշա հազրէթլէրի՝ տիւն Ֆեսխանէի Ամիրէյի կիտէրէք, իմալաթը վէ ֆապրիգայը նազարը թէֆթիշտէն կէչիրմիշ վէ Ֆէսխանէնին պիր գաթ տահա թէրագգըյաթ վէ ինթիզամընա տայր խուսուսաթ իլէ ագյամա գատար մէշղուլ օլարագ, օլ պապտա իգթիզա իտէն էմիրլէրի վէրիպ ավտէթ էյլէմիշ տիր:

—Այտըն վիլայէթի թահսիլաթըյլա նուֆուս մուամէլաթընա տայր թէզգիրէթը լաղըմէ իճրասը զըմնընտա իգթիզա իտէնլէրէ էմր վէրիլտիկի իշիտիլմիշ տիր:

—Տիրքէթը Խայրիյէնին 318 սէնէսի հիսաապաթընըն թէֆթիշ վէ թաստիգի զըմնընտա նիզամնամէի մախսուսը ահքեամընա թէվֆիգէն հիսսէտարանտան 2 միւֆէթթիշ թայինի հագգընտա չիրքէթը մէզքիւրէ մէճլիսը իտարէսի բիյասէթինտէն վագի օլան թէզքէրէ իւզէրինէ, զիքր օլունան միւֆէթթիշլիկէ՝ ումուրը չէհպէնտէրի էվրագ գալէմի միւտիր մուավինի սաատ. Նաէհ պէյ հազրէթլէրի իլէ Ալյանտէրեան Ներսէս պէյին մէմուրիյէթլէրի՝ Նաֆիա Նէզարէթը ճէլիլէսինճէ պիթթէնսիպ, քէյֆիյէթ միւշար վէ մումաիլէյհումայա թէպլիղ իտիլմիշ, վէ թէզքէրէի մէզքիւրէյէ տախի օ վէճհլէ ճէվապ եազըլմըշ տըր:

—Տիրքէթը Խայրիյէնին 33 նումէրօլը վափուրը տիւն սապահ սաաթ 3տէ չըրբէք գալարագ Պօղազ-իչի բօսթասընը իճրա իտէրէք, քէօբրիւյէ եանաշմագ իւզրէ կէլտիկի հալտէ, «Նիգօլօղօս» վափուրը տա օ էսնատէ Սթամպօլ ըսքէլէսինտէ եանաշմագտա իքէն, մէզքիւր 33 նումէրօլու վափուր գարշատան թարաֆընտան թօգունմաղա տուչար օլմագլա, «Նիգօլօղոս» վափուրընըն պաշ թարաֆըյլա միւսատէմէ իտէրէք, 33 նումէրօլու վափուրըն տավլումպալարը էբէյճէ բաւլէնթար օլմուշ տըր:

—Ծուման էրթէսի կիւնքի միւսատէմէ հագգընտա ալընան մալումաթա կէօրէ, «Ազօֆ» վափուրընըն գըչ թարաֆընտաքի իքի անպարտաքի իւրտաղը տա ասքեր պէտմայի հիչ պիր չէյ օլմամըշ տըր: Տիկէր իքի անպարտաքի էշյա քեամիլէն սու իչինտէ տիր: «Ազօֆ» վափուրընըն պու կիւն թամիրաթը խիթամ պուլաճագտան սօնրա եւիզաիւրիւլէճէկի մէմուլ իտիլիյօր: Պու թամիրաթ՝ բալըղլէրին գարատըլմասընտան իպարէթ օլտուղը ճիհէթլէ, աըլ թամիրաթ՝ Ֆրանսըզ ըըմօրքէօր գումբանեասընըն տալկըճը Անտօնի վէ Ժօզէֆ թարաֆընտան տէրուհտէ իտիլմիշ տիր: Միւսատէմէնին վուգուա կէլտիկի մահալ՝ Պօղազ իչինին էն մուխաթարալը պիր եէրի օլտուղը կիպի, վափուրըն պաթմասը տա մուհագգագ իտի. լաքին մէզքիւր վափուր սիւվարիսինին իթթիխազ էյլէտիկի թէտապիր սայէսինտէ պէօյլէ պիր մուխաթարանըն էօնիւ ալընտըղը կիպի, 50 քիշինին տէ հայաթը գուրթարըլմըշ տըր:

—Մէմալիքը Շահանէ Ֆէնէրլէր իտարէսի թարաֆընտան Գըրմըզը Տէնիզտէ եապըլան ֆէնէրլէրին թէնվիրի խուսուսընտա սուալ իտէն իրատէի Սենիյէ իգթիզասընճա մէզքիւր ֆէնէրլէրին պու կիւնլէրտէ թէնվիրինէ պաշլանաճագ տըր: Պու ֆէնէրլէր պիլխասսա թիճար սէֆինէլէրի իչիւն պէօյլէ սուհուլէթի մուճիպ օլաճագ տըր:

—Ուչագ գազասընտա գահիրէ իխրաճ օլունան զըմրարա մաատէնինին ծըրաճընտա ճիհէթը ասքէրիյէճէ մահզուր օլուպ օլմատըղընըն քէչֆի իչիւն պիր էրքեանը հարպ գայմագամը՝ թայինի ու իգամը՝ մագամը աիտինէ իշար գըլընմըշ տըր:

—Տեօյչ Պանգ պանգասընըն սէրմայէսինի 160 միլեօն մարգտան 200 միլեօն մարգա իպլաղ իտէճէկի Պէրլինտէ շայի օլտուղը՝ ալաֆ. դեկտ. 25 թարիխլի չէհրը մէզքիւրտէն իչար օլունմըշ տըր:

—Շարգ չըմէնտըֆէրլէրի իտարէսի Տէրսաատէթիլէ Էվրօպանըն պաշլըճա պէօյիւք չէհրլէրի արասընտա կէրէք պալընըզ կիթմէք վէ կէրէք կէօտիւ կէլմէ պիլէթլէրինին ֆիյաթլարընը վէ էշեանըն սուրէթը թէսլիմիյէ թարիֆասընը վէ էօճօւլար հագգընտա ֆաիտէլի պազը մալումաթ վէ իզահաթը հավի օլմագ իւզրէ պիր թարիֆա նէշր էյլէմիշ տիր:

—Մէսաժըրի Մարիթիմ նամ Ֆրանսըզ վափուր գումպանեասընըն կէչէնլէրտէ «Պօսֆօր» նամընտա եէնի պիր վափուր սաթըն ալտըղընը էվվէլճէ եազմըշ իտիք: Պու քէրրէ խապէր ալտըղըմըզա կէօրէ, մէզքիւր գումպանեա 2 վափուր տահա սաթըն ալմըշ տըր: Պու 2 տաէ եէնի վափուրըն հէր պիրինին ուզունլուղը 110, վէ կէնիշլիկի 12 մէթրօ 90 սանթիմէթրօ, վէ տէրինլիկի 9 մէթրօ օլուպ, սաաթտա 11 միլ սիւրաթլա եօլ ալմագտա տըրլար: Լիւզումը թագտիրինտէ պու սիւրաթ արթըրըլապիլիր: Սօն 2 վափուր՝ Տէրսաատէթ-Մարսիլյա վէ Գարա Տէնիզ խաթթընտա սէյր ու սէֆէր էտէճէքլէր տիր:

—Պէյգօզտա Եալը քէօյիւնտէ պիր տուքեանտա խանէտէն տիւն կէճէ սաաթ իքի պուչուգ բաաթէլէրինտէ եանկըն զուհուր իթմիշ, վէ հէր նէ գատար եանկընըն պիր ան էվվէլ սէօնտիւրիւլմէսինէ չալըշըլմըշ իսէ տէ էթրաֆընա սիրայէթլէ Մահմուտ աղանըն միւթէատտիտ օտալարը տիւքեանը խանէ եանմըշ օլտուղը հալտէ պասթըրըլմըշ տըր: Զապթիյէ թահրիրաթ գըլընան թահգիգաթ տա եանկընըն խանէ իչինտէքի սօպատան գազաէն զուհուր իթտիկի անլաշըլմըշ տըր:

—Մագրիքէօյ չըմէնտըֆէր գաթարընըն սիգարա իչմէմէյէ մախսուս (նօն ֆիւմէօր) վակօնընտա սիկարա իչիլմէսինտէն տօլայը Գրիգոր էֆ. Մագուլեան իլէ Գրիգոր էֆ. Սուճեան արասընտա պիր միւնագաշա զուհուր իտուպ, հաթթա պունըն թէօվլիտէսի իչիւն մահքէմէյէ միւրաճաաթ օլունտըղը տախի մալիւմ տիր: Մագրիքէօյ գայմագամը Օսման պէյ՝ մումաիլէյհիմա իքի միւթէճավիզ գէվաթտան պիրի վէ եա տիկէրի ալէյհինտէ իթա օլընան պիր գարարը՝ քէնտի սըֆաթ վէ հայսիյէթլէրինէ միւթէննասիպ օլմայաճաղընը նազարը տիգգաթա ալարագ, կէչէն բազար կիւնիւ հիւքիւմէթ գօնաղընտա գարիյէնին պաշը միւթէպէրանը տախի հազըր պուլունտուղը հալտէ, գայմագամը մումաիլէյհին թավսիյէսիյլէ Գրիգոր էֆ. Սուճեան՝ Գրիգոր էֆ. Մագուլեանըն էլինի էօփմիւշ վէ Մագուլեան էֆ. տախի Սուճեան էֆ.ին ալնընը էօփմիւշ, վէ սուլհըն թէավիւթէ օլունան պու մէսէլէ՝ թարաֆէյնին տօստլուղըյլա նէթիճէլէնմիշ օլտուղընտան, պու սուրէթլէ թէավիւթէն տօլայը գայմագամ պէյէ արզը թէշէքքիւր օլունմըշ տըր:

—Պօղազը գօրուճու սանտալ էմինի եազըճը Վասիլագի էֆ.նին խաթընա ֆէնա իճրա գըլընան մուհաքէմէսին տէ սու խաթիմալը ճիւրմը սապիթ օլտուղընտան, 3 այ միւտտէթլէ հապսընա, վէ չալընան ագչէնին գէֆիլլէրինտէն թահսիլինէ գարար վէրիլմիշ տիր:

—Պէյօղլունտա Լիւքսէնպուրկ գազինօսը միւտիրի Մ. Տիմէթրի Զանկօբուլօս վէֆաթ իթտիկինտէն, ճէնազէ ալայը բազար կիւնիւ իճրա օլունմըշ տըր:

—Տիւն սապահ Պէյօղլունտա Շէյխանէ սօգաղը պէքճիսի՝ պիր էվին գարշուսընտա էօնիւնտէ գանլար իչինտէ պիր գատըն նաշը կէօրմիւշ վէ մէգթուլէնին էվին իսմթ գաթընտան աքսիմիշ օլտուղը անլաշըլմըշ տըր: Մէրգումէ պէքճի տէրհալ գարագօլա խապէր վէրմիշ տիր: Իճրա օլունան թահգիգաթ մէզկուրէնին՝ Ֆէրթէկի Սօֆի իսմինտէ 60 եաշընտա պիր գատըն օլտուղը անլաշըլմըշ տըր: Իշին պիր ճինայէթ վէ եախօտ թէլէֆը նէֆս օլտուղը թահգիգ օլունըյօր:

Մէգթուլէ Սօֆիա պիր գէմանատան պէրու թաապթա օլուպ, պիր չօգ թափլարէ միւպթէլա էյլէտիկի հալտէ, քէօպէ իֆագաթ էյլէմէյէ մէճպուր իմիշ: Օն պէշ կիւնտէն պէրու տայմա խասթալըղը իլէ մէչղուլ օլուր վէ «էյի օլամայաճաղըմ» տէյէրէք էնտիչէ իտէր իմիշ: Մէգթուլէնին չու մէյուսիյէթինէ նազարան, սօգագտա քիմսէնին պուլունմատըղը պիր սըրատա քէնտիսինի բէնճէրէտէն աթըրտըղը զան իտիլմէքթէ տիր:

—Տուլճէն Ումումիյէի Օսմանիյէ զըրաաթ ֆէնն միւչավիրի Թորգոմեան սաաթլու Գէօրգ էֆ. հազրէթլէրի Պրուսատան, Օրման վէ Մէատին էվրագ միւմէյյիզի Քէօմիւրճեան Էզզ. Թարութիւն էֆ. Էտիրնէտէն տիւն շէհրիմիզէ կէլմիշլէր տիր:

ԷԹ ՎԷ ԷՔՄԷՔ ՖԻՅԱԹԸ

Ֆըրունճը եանաֆըրըն՝ ուն ֆիյաթընըն եիւքսէլմէսի պահանէսիյլա արա սըրա Շէհր Էմանէթինէ միւրաճաաթ իտէրէք, էքմէք ֆիյաթընըն եիւքսէլթիլմէսի իչիւն թէքլիֆլէր իտէրէք ֆիյաթ եիւքսէլթմէյէ չալըշմագտա իտիլէր: Շիմտի էքմէք մէսէլէսինէ նիհայէթ վէրիլտիկի պիր սըրատա էթ ֆիյաթընըն կիւնտէն կիւնէ թէրագգի իթմէքտէ օլտուղը հիւքիւմէթը Սէնիյէնին նազարը տիգգաթը ճէլպ էյլէմիշ վէ թէզյիտ էտիլմէզ պու իւզէ միւնհասըր օլան տահա պաշգա միւհիմ թէտպիրլէրին քէնտի թէշէպպիւսլէրի նէթիճէսի օլմասը մէյնուն պուլունան էթ ֆիյաթընըն տահա զիյատէ եիւքսէլմէսինէ մէյտան վէրիլմէյէճէկի, քասապլարըն վէ տէլլալլարըն իճրա իթտիկլէրի իհթիքեարէ մէյտան վէրիլմէմէք իւզրէ թէտպիրլէր իթթիխազ իտիլմէքտէ տըր: Պու միւնասէպէթլէ Շէհր Էմանէթը ճէլիլէսինէ էվամիր թէպլիղ օլունմըշ տըր:

ՊՈՒԼԿԱՐ ԷՇԳԸՅԱՍԸ

Քեօբրիւլի գազասը տախիլինտէ պիր գարիյէտէ պուլունան Եօրկի Բօրօֆ նամընտա պիր հայտուտ 11 նէֆէր ավէնէսի իլէ էլտէ իտիլմիշ տիր:

Մէնլէք գազասընըն Խըզըլթօփա գարիյէսինտէն օլուպ, ֆիրարտա պուլունան Սիրաքօ վէլէտը Կօջէ նամ հայտուտ պու քէրրէ թիւֆէնկ իլէ պէրապէր արզը տէխալէթ էյլէմիշ տիր:

Կէչէն նոյ. այը զարֆընտա Ծումաի Պալեանըն Վարօշ մահալլէսինտէն պիր, վէ Տէյրան Նիյէ գարիյէսինտէն 1, վէ Գըրճալար գարիյէսինտէն 3, վէ Պօգրօնիկ գարիյէսինտէն 9, վէ Պայըրլար գարիյէսինտէն պիր, վէ Չէլէպինիչէ գարիյէսինտէն 17, վէ Գրանօվա գարիյէսինտէն 4, վէ Լէչգա գարիյէսինտէն պիր, վէ Պիւթրիչէ գարիյէսինտէն 6, վէ Սիւէշթէտէն տէօրթ, վէ Գարասու չիֆթլիկինտէն 2, վէ Օրանօվա գարիյէսինտէն 5, վէ Հարպին գարիյէսինտէն 3, վէ Սթրումճա գազասընտան 5 քի ճէման 94 ֆիրարի Բրագօվա գօմուսընտան նամիհէն ավտէթ, վէ տաալիէթը Սէնիյէյէ արզը տէխալէթ իթմիշլէրի իլէ գարիյէլէրինէ կէօնտէրիլմիշլէր տիր:

Տէմիր Հիսար գազասը Պըրչօվա գարիյէսինտէն օլուպ էշգըյայա պիրլէշմիշ, վէ տախիլէն Պուլկարիսթանա ֆիրար իտէնլէրտէն 3, վէ Ծումաի Պալեանըն Սիլլկին գարիյէսինտէն 6, վէ Սթրումճանըն Եօրիւղվա գարիյէսինտէն 2 քիշի նամիհէն ավտէթլէ հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ արզը տէխալէթ իթմիշլէր տիր:

Ագտէմէճ ֆիրար վէ էշգըյայա մունզամմ իտէն Գօրճայի գարիյէսի էհալիսինտէն Կօճօմօճօ նամ շախըս՝ սիլահըյլա պէրապէր, վէ Ռամէսօլ գարիյէսինտէն 19, վէ Բօբրէօլ գարիյէսինտէն պիր, վէ Ախր Չէլէպի գազասընտա Թապի Գարլը գօվա գարիյէսինտէն 7, վէ Տէրէի Սագըր գարիյէսի 2 Պուլկար՝ պու քէրրէ նամիհէն ավտէթ վէ իսթիման էյլէմէլէրինէ մէպնի գարիյէլէրինէ իսքեան իտիլմիշլէր տիր:

ԻՖԼԱՍ

Գօլօեան վէ Զարիֆեան իֆլասընտան ալաճագլըլար օլանլար տիւն մահքէմէյէ միւրաճաաթլա, միւֆլիսէ 100տէ նէ վէրէճէկինի սիւալ իթմիշլէրտիր: Միւֆլիս 100տէ 10 վէրէպիլէճէկինի պէյան իթմիշ իսէ տէ, ալաճագ սահիպլէրի պու թէքլիֆէ մուվաֆագաթ իթմէյէրէք, 100տէ 40 45 բասթէսինտէ վէ միւթէպէր քէֆալէթլէ գօնգօրտաթօյա մուվաֆագաթ իտէպիլէճէքլէրինի վէ պէօյլէ օլմասը սուրէթտէ «ֆինիշ» օլմասընա գարար վէրիլմէսինի միւմ գօմիսէրտէն թալէպ իտէրէք, տաղըլմըշլար տըր:

Սթամպօլտա Ասմա-Ալթընտա սաաթճը, գահվէ վէ չէյթին եաղը թիճարէթիյլէ մէշղուլ օլան Էֆթիմ Մանուէլիտիսին իֆլասընա Իգթիսատ Մահքէմէի Թիճարէթտէն գարար վէրիլմիշ տիր:

ԲԱԹՐԻԳՈԽԱՆԷ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ

Թրապիզօն Առաջնորդարանընտան Բաթրիգխանէյէ Առաջնորդ Գալփագեան Տ. Եզնիկ վարդապետ լէհինտէ պիր մահզար վիւրուտ իթմիշ վէ պիր թահգիգաթը մահալլիյէ թալէպ օլունմըշ տըր:

Բուսխատան Գ. Իզմիրլեանըն պատանազը Գ. Կարապետ Ասատեան՝ պիր խայրըբէրվէրլիք իճրասը լյանըմ ու չէօհրէթինի իտամէ իթմէք արզուսընտա պուլունտուղընտան, պու մաղսատ 25000 րուպլիյէնին ֆայիզինի թախսիս իթմիշ տիր: Մումաիլէյհին տէօթլարը՝ տիկէր պիր մագսատ խայրըբէրվէրանէ վէ եա մէմուրիֆբէրվէրանէյէ թախսիսատ իթտիրէճէք իմիշ, մէպլաղը մէզպուրըն ֆայիզինի Գըրմըզը Խաչ չիրքէթինէ պիր էրմէնի խաստա իչիւն պիր գաւրօյա մուհաֆազասընա գուլլանըլմագ նաւիհատ իթմիշ օլտուղլարընտան, պէօյլէճէ թէրթիպ օլունաճագ իմիշ:

Պոլսոյ Առաջնորդը Կէօմրիւքճեան Տ. Մովսէս Եպիսկոպոսըն էսնաի զիյարէթինտէ, Պալաթեան Տ. Գրիգորիս վարդապետ վասըթասըյլա իսթիհսալ օլունան քիլիսէճէ ավանի վէ նուգուտ հագգընտա Պիլէճիկին պիր իքի քէօյլէրինտէն Բաթրիգխանէյէ իթիրազնամէլէր կէօնտէրիլմիշ իտի: Բաթրիգ. Օրմանեան Ամէն. Տ. Մաղաքիա Սրբազան հազրէթլէրի իթիրազաթը մէզքիւրէյի Պալաթեան Տ. Գրիգորիս վարդապետէ թէպլիղ իտէրէք, իզահաթ թալէպ իթմիշ իտի: Տ. Գրիգորիս վարդապետ՝ ավանի վէ նուգուտը իսթիհսալի հագգընտա լազըմ կէլէն մալումաթը՝ մուֆասսալէն թէպլիղ իթմիշ օլմագլա, Բաթրիգ Սրբազան՝ լէհ վէ ալէյհինէ թէպլիղ օլունան մուհաբէրաթը Մանկունի Գեր. Տ. Վահրամ Ս. Արքեպիսկոպոսա թէսլիմ իթմիշ վէ մումաիլէյհ Տ. Վահրամ Սրբազան տա պու քէրրէ բաբօրթօսընը Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրինէ թէսլիմ իտէրէք, պունտա Պալաթեան Տ. Գրիգորիս վարդապետին վէրտիկի ճէվապ վէ իզահաթըն քեաֆի սայըլտըղընը պէյան էյլէմիշ տիր:

Ս. Փրկիչ Խասթախանէսի Հոգաբարձութիւնը՝ Բաթրիգխանէյէ եազտըղը պիր թահրիրաթտա, պիր թագըմ տիւյուն սահիպլէրինին խասթախանէ սաասընա կիտէրէք մամուրլարը խասթախանէտէն ալմագըղլըն ճիւզի պիր հէտիյէ իթաս իլէ պիր բուխաաթնամէ էլտէ իթմէկէ մուվաֆֆագ օլտուղլարընը պէյան իթմիշ օլմաղլա, պու պապտա պիր թէտպիր իթթիխազընը Բաթրիգխանէտէն թալէպ էյլէմիշ տիր:

Էրմէնի Գաթօլիք Բաթրիգխանէսի իտարէ մէճլիսի իլէ տիկէր Նօրհուրդլարըն միւտտէթը նիզամիյէսի խիթամ պուլմըշ օլտուղընտան, մէճլիսը իտարէի թէշքիլ իտէն 10 ծիսմանի վէ 2 րուհանի ազանըն ինթիխապը իչիւն միւթէպէրանըն մէճլիսի ումումիյէ ըսլ բաւսուլլարը թէվզի օլունմըշ, վէ դեկտեմբերին 26ընը կիւնիւ էսմէսի քիւշատ օլունաճագ թասնիֆը գուրա մումաիլէյհինին իճրասը մուգարրէր օլտուղը պիլտիրիլմիշ տիր:

Անատօլու չըմէնտըֆէր գումբանեասը քիթապէթ տաիրէսի միւտիրի Անտոն Թորազ էֆ.՝ պու քէրրէ միւտիրիյէթին քիթապէթը ումումիլիկինէ նասպ ու թային օլունմըշ տըր: Անտոն Թորազ էֆէնտի՝ գումբանեայա իպթիտայի սու խուլէնտէ քեաթիպ սըֆաթըյլա գապուլ օլունմըշ, բէյտերէյ պիթթէրագգի գուլլէ մէզքիւր միւտիրիյէթինէ թէրֆի իթմիշ, վէ իչպու մէմուրիյէթտէ սախի իգթիտարը թէզէլլիէթ վէ իսթիգամէթը իլէ ումումիլիք կիպի միւհիմմ պիր մէմուրիյէթէ թային օլունմըշ տըր: Պու միւնասէպէթլէ տախի մումաիլէյհէ թէպրիքեաթըմըզը արզ ու պէյան իտէրիզ:

Աթրպատի հայրենասէր տէօքթ. Սիմոնոֆ էֆ.՝ ան կիւնտէն ավտէթ իթմէք իւզրէ, Շարգ սիւրաթ գաթարըյլա տիւն Էվրօպայա ազիմէթ էյլէմիշ տիր:

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Բարիզ 28 դեկտ.—Սանըն պիր մէճլիսը վիւքէլա ինիգատ իտէճէք տիր: Բարլամէնթօ յունվար 12տէ քիւշատ օլունաճագ տըր: Բարլամէնթօ թաթիլլէրի եարըն պաշլայաճագ տըր:

Մանչէսթէր թէմսիլըտէ միւտտաիի ումումի Մ. Պօտուէն՝ Տրէյֆիւս մատտէսինին թէտգիգը էվրագընը հէման իքմալ իթմիշ տիր: Զանն օլունտուղընա կէօրէ, մումաիլէյհ միւտտաիի ումումի՝ իթհամնամէսինի բէնճշէնպիհ կիւնիւ մահքէմէի ճինայէթէ թէվտի իտէճէք տիր: Մահքէմէի ճինայէթ՝ Մ. Շամբարօնըն թահթը բիյասէթինտէ տիր:

Լէյպցիգ 28 դեկտ.— Գրալլարա վէլիահտ բրէնս՝ մարտ 12տէ Աֆրիգայի վէ Հինտիսթանըն Բօմբայ վէ Ինկիլիզ միւսթէմլէքէաթընա պիր սէյահաթ իճրասընա թէշէպպիւս իտէճէքտիր:

Աթինա 28 դեկտ.—Մէճլիսը մէպուսան՝ պու կիւն ազա իճրա իթմիշ վէ գալէմ հէյէթինին ինթիխապընա թէշէպպիւս էյլէմիշ տիր: Հիւքիւմէթ նամզէտի Մ. Տալյանօս՝ րէիս ինթիխապ օլունմըշ տըր:

Սօֆիա 28 դեկտ.—Մախալիֆ ֆըրգա մէպուսանը՝ ինթիխապատըլարընա խըթապէն պիր պէյաննամէ եազմըշլար տըր:

Ս. ՓՐԿԻՉ ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ

1902 ԱԷՆԷՍԻ ՐԱԲՕՐԹՕՍԸ

ՊԱԶԸ ԹԷՏԳԻՏԱԹ ՎԷ ՄԻԹԱԼԷԱԹ

Ս. Փրկիչ խասթախանէսինին Կիւլպէնկեան սառա. Պարիզ էջ. հոգրեթլերինին բիյասէթի Քահանայ պուլընան Հոգաբարձութիւն հէյէթի՝ պու մէմուրիյէթ կէչիկի զէմանտան պէրի, բէք կիւզել պիր ուսուլ թէէսիս էյլեմիշ տիր քի, օտա՝ հէր սէնէ պայընտա քէնտի մուսմէյնթը, վէ մէղքիւր պէօյիւք խասթախանէնին սուրէթը իտարէսի հագգընտա Քաղ. Ժողովա միւքէմմէլ պիր ըաբօրթօ կէօնտէրմէսի, վէ մէղքիւր ըաբօրթօյը թաղ էթտիրիպ, կազէթայրա թէպլիղ էյլեմէքլէ պէրապէր՝ պէտիմմէ էրպապը մէրգէզն տա նապարը միւթալէասընա թաղտիմ էյլեմէսի տիր։

«Հիսապ վէրմէք», վէ «իշլերին հալինի ալէդատտար օլան խայրբէրվերլերե պիտիրմէք» մատտէսինին պէօյիւք էհէմմիյէթի հագգընտա՝ պու սիւթիւնլերտե տիկեր միւնասէպէթլերլե պիր խայլի միւթալէաթ պէյան էյլեմիշլիգ տիր։ Ուսուլը մէղքիւրէյի ելեէմմ մէվճուտ Հոգաբարձութիւնլարմըզ միյանընտա եալընը Ս. Փրկիչ խայրթախանէսի հէյէթը միհթերէմմեի իտարէսի մէվգէբ իճրայե վաղ էյլեմէքտե տիր։ Պինտէն ալէյ՝ տիկեր Հոգաբարձութիւնլարմըզը վէ հաթթա Բաթրիգխանէ ատտարղընն պիւր սէնէլիք հիսապլարը հագգընտա հիյ պիր մալիւմաթ նէյը իսիմէտիկինտէն ատոյը, թապիր օլան թէէսիքի պու սէնէ թէքրար պէյան էթտիքտէն սոնրա, Ս. Փրկիչ Հոգաբարձութիւնը ճանիպինտէն նէյը օլունան ըաբօրթօնրն խիւսուսընը օգուլանլարըմըզը նապարը տիգգաթրնա թաղտիմ վէ օլ պապտէքի միւթալէաթզը տա պէյանընա միւսարաաթ էյլերիզ։ (1)

(1) Ս. Փրկիչ Հոգաբարձութիւնընը վազիֆէչէնէսուլզընը միւթէչէքքիւրի օլսուղրմըզտան, սէնէլիք ըաբօրթօնրն նէյրինէ գրիթէգա իլէ մուգապէլէ իթմէք իսթէմէդ իսէք ատ, հէյէթը մէղքիւրե ազսի քիրամընը հիւանի նիյէթիմիզե էմին օլսուշլարընը բէք ալէա պիտիկիմիզ ճիհէթլէ, եալընը պիր մատտէ հագգընտա նապարը տիգգաթրնը հէլզ իտէէիրզ։ Օ մատտէ իսէ՝ 1902 յունվար 1էնտէն 1903 յունվար իպթիտասընա գատար ճերէյան իսէն միւատէթէն ըաբօրթօսը 1903 սէնէսինին խիթամընտա (եանի օն իքի այ սոնրա) նէյը իսիմէքտէ օլմասը տըր։ Ս. Փրկիչ խասթախանէսի կիպի տուլը պուտաղլը պիր իշ օլմայը, թէքմիլ ումուրը նէյի խան իլէ նէտ-Գուլէ. ըասընտա ճերէյան իսէն պիր միւսսէսէսէ իշին պու հալ ճալիզ կէօրիւլմէտ կէրէք տիր։ Հաթթա մէմալիքը մահրուսէնին հէր թարագիցտա չիւպէլէրի օլան Ցուլունը Ումումիյէ իտարէսի կիսպի վասի պիր թէշքիլաթը պիւէ՝ սէնէլիք ըաբօրթօյրը պու գատար կէճքիրմէսի միւնասիպ տատ օլունմայօր։

Պու խուսուսը մէտուլիյէթի պիթթապի Հոգաբարձութիւնա ատա տէյիլ տիր։ Պու գատար թէէսիսիր՝ անճագ պազը մէմուլրընը պիրազ իմալ իլէ հարէքէթ իթմէլէրինէն իլերի կէլէպիլիր։ Ցագաթ իշթէ օ իմալ թէքերիւր իթմէմէլի տիր։ Զինքի մանթաղամ պիր իտարէյե եաշըլը պիր հալ տէյիլ տիր։

Մունթազամ իշլերին չու թօհաֆ իմքիյազլարը վար ատը քի, օնլարատա ֆէվգէլաատ պիր հալ (էհալիսին ին իսթիմալ իթտիկէ եանընը պիր թապիրե կէօրէ «զբյազլրդ») վուգուա կէլմէմէսի տիր։ Էօյլե ֆէվգէլաատլիքլէր՝ էքսէրիա՝ ինթիզամը չիւպհէլի իլլերե ատա տիր։ Ինթիզամ օլան եեբտե՝ հէր մուամէլե քէնտի թապիե չըզրընտա ճերէյան իտէր։

Իլթէ Ս. Փրկիչ խասթախանէսինին ֆսէնէլիք ըաբօրթօսընտա տա՝ պու հալի միւշահէտե իսիյորդ։ Հոգաբարձութիւն թարաֆընտան Քաղաքական Ժողովա կէօնտէրիլէն թահրիրատա «կէչէն սէնէտէն գատարլաշըրըլմըշ պիր թազմ թէպգիրլերին իճրասը մուգաբրէր օլարզընտան, հէյէթիմիզ՝ պու սէնէ զարֆընտա՝ վէսայիթի միւսահա պուլունտարզը տերեճճէտ օնլարատան պիր գալընը մէվգէի իճրայե վազ էյլեսի։ Տիկէրլերինին ատ՝ բէյտէրբէյ իճրասը մուգաբրէր տիր» ատմիշ տիր։ Մունթազամ պիր իտարէյե լայզգ օլան հալ պու տըր։ Պիր թարաֆան հիւսը իտարէյե չալըշարզը սըրատա, տիկեր թարաֆտան տա՝ տահա միւքէմմէլ պիր հալ վիւճուտե կէթիրմէկէ էսասը պիր սուրէթտե օղրաշմալը տըր։ Ս. Փրկիչ Հոգաբարձութիւնընը՝ իտարէսինի պու հալե կէթիրմիշ օլմասը՝ սուրէթը մախսուսէտե թէպրիքտ չայէսթէ տիր։

* * *

Սենէլիք ըաբօրթօ՝ տախիլի խասթալըգլար սեր թապիպե ատգթ. Տաղաւարեան, վե ճերլահիյե գրսմը սեր թապիպի օբերաթեր ատգթ. Զարդարեան, վե պէյնի խասթալըգլարը գրսմը թապիպը միւթէխասիսի ատգթ. Մօնճերի էֆէնտիլեր իլե Որբանոց գրսմը միհթերէմ խնամատկալութիւնընդն ըաբօրթօլարընտան, վե խայրթախանէի մէգքիւրը միւխթէլիֆ չիւպէլէրինին հիսապլարընտան միւրէգքէպ պուլընմագտա տը։

Տախլի խասթալըգլար սեր թապիպի ատգթ. Տաղաւարեան էֆ.-ին ըաբօրթօսընտա ղաէթ չայանը մէմնունիյէթ պիր միւթալէաա թէատիւք էյլեյօրզդ. օ իսէ՝ էհալի միյանընտա Ս. Փրկիչ խասթախանէսի հագգընտա էսկի զէմանլարտան գալմըշ օլան պիր եանլըգ գանտարթը գալի օլմագ իւզրե պուլընմասը տը։ Օ գանտաթ իսէ՝ պիր խասթա իչինն Փրկիչէ կիթմէք կէօյա էյի պիր

15 քիլի վէֆաթ էյլեմիշ տիր։ Ումումի պիր հիսապլա՝ պու շիւպէտէ՝ վէֆիյաթ՝ 100տէ 5.78 ըատաէսինտէ տիր։

Տօգթօր Զարդարեան էֆէնտի՝ իճբա օլունան պազը միհիմմ «օբէրատիօն»լար հագգընտա չայանը տիգգաթ մալիւմաթ վերմիշ իսէ տէ, օ մալիւմաթքն անճագ աթբպպտանը միւթալէա վե թապիր իսէպիլեճէքլերի չէյլերը օլաուզը պէյանտան միւթաղնի տիր։

Տիվանէլէր գրսմընդն զայրէթլի միւթեխասսիսի Տօգթօր Մօնճերի էֆէնտինին չիւպէսիհէ 264 խասթա պուլունմուշ վե վէֆիյաթը մգգատտը 100տէ 12.15 ըատաէսինի կէչմէմիշ տիր։ Պու շիւպէյէ տէ միւրաճաաթլար սէնէտէն սէնէյէ արթմագտա տը։ Տօգթօր Մօնճերի էֆէնտի՝ մէղքիւր չիւպէյէ կիրէն պէտպախթլարընդն խրտմէթի իչին պիլխասսա միւգթէար խասթապագրճըլարը էէթիչտիրիլմէսինի թէքլիֆ իտիյօր։ Պունդն իչին տէ՝ պիր ատրս քիւշատը արզուսընտա պուլընդյսը քի՝ խուսուսիյէ մէճնունինի դրամը իչին պէօյէ պիր ատրս քիւշատ օլունարագ, մէսլէքլերինի ֆէնէնդն պիլիր խասթապագրճըլարը էէթիչտիրիլմէսի նէ՝ գատար պէօյիւք պիր խայր թէչքիլ էյլեյէճէկի բէք այիքտար ատը։

* * *

Էյթամխանէ (որբանոց) գրսմը ըաբօրթօսընտա օգուաղզմըզա կէօրէ, երքէքլեր գրսմընտա 194 վէ գրպլար գրսմընտա (ուֆագ երքէք չօճուգլար տա տախլի օլարագ) 104 չակիրտ պուլընմըշ, վե 21 նէֆերե պալիզ օլան մուալիմին իչին այտա 7000 ղրուշ սարֆ իտիմիշ տիր։

Որբանոցին Խնամակալութիւն հէյէթի՝ գրպլար գրսմընդն տարլըզընտան վե խասթախանէ պինասընտա մերպուտ պուլունմասընտան չիքայէթ իթմէքտէ, վե պազը մինասպէթսիզ չակիրտլերի չզգարմագ եալտա գապտալի թէքլիֆ օլունանլարտան մինասիպ օլմայանլարը բէատ էյլեյէք իչին պիր ազ տահա սերպէսթիք թալեպ էյլեյէքտէ տիր։

Որբանոցդն սէսթկեհալարընտա (սէնտի գրսմընտա) չու սէնտաթլար էօյրէթիլմէքտէ տիր.

1. Գունտուրաճըլըգ
2. Թէրզիկիք
3. Իսքէմիհիլիք
4. Տօգումաճըլըգ
5. Մարանկոզլըգ վե ատօչէմէհիլիք։

1902 սէնէսինտէ սէնտի գրսմընտան 16 քիչի իքմալը Թահսիլ իլե մէքթեպտէն չզգմշլար տը։

* * *

Շիմտի պիր տէ 1902 սէնէսինին ումումի հիսապաթը հագգընտա մալիւմաթ վերէրէք պէնտիմիզ խասթիմէ չէքելիմ։

1902 սէնէսինին պիլանչօսը 1 միլեոն 483,586 ղրուշ 30 բարալըգ պիր եէքիլնէ պալիզ օլմագտա, վե մէսարիֆաթ պու եէքիլնտէն չզգարալըգտա 87,659½ ղրուշ։ Ֆազլա գալմագտա տը։ Պէօյլե պիր պիւտժէնին տայմա մէճլունիյէթի մուճիպ պիր պիւտժէ ատա օլունմասը թասիրի տիր։ Ս. Փրկիչ խայրաթխանէմէզին ագարէթլերինին, մէվճուտ եհտամ վե թահվիլաթընը վե էյնա վե երդպէրընդն թէքմիլ գրյմէք եէքիլնի տէ 3,016,997 ղրուշ։ Թագտիր օլունմագտա տը։ Գ. Մ.

ՐՈՒՍԻԱ ՎԷ ՃԱՔՕՆ

Բարիգտէն չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ տը։

Բէսմի մէնպալարտան ալընան տոզրու մալիւմաթ կէօրէ, Ռուսիա իլէ Ճաքոնիա արասընտա ճերէյան իթմէքտէ օլան միւզաքերաթընդն ահվալը հաղրէսի չու բատտաէտէ իսիյ։

Ինկիլթերա վե Ֆրանսա հիւքիւմէթլերի՝ Լուսէհ ու միւսալէմէթին պագասընդը թէէմին իչէն Ռուսիա իլէ Ճաքոնիա արասընտա թէվասսուլթա չալըշյօրլար իսէ տէ, Ֆրանսանդն վե Եանոտա պազդա պիր տէվլէթին հաքէմ օլաճագը հագգընտա չիմտիլիք պիր սեօղ եոգ տը։ Ֆրանսա իլէ Ինկիլթերա արասընտա իթիֆաքը թամամ մէվճուտ օլտըզընտան, իքի հիւքիւմէթ՝ Միւնթէհէսի Շարգ մեսէլէսինտէ մէնաֆիի խուսուսիյէլերինէ զայրէթ իթմէյօրլար։

Ինկիլիզ սէրմայէսարլարընդն Ճաքոնիայա ագչէ իգրազընտան իմթինա իթմէլերի՝ Ինկիլթերա հիւքիւմէթինին եսերը թէչմիգի օլտուզդանն օլունը։ Ռուսիա իլէ Ճաքոնիա արասընտա ճերէյան իթմէքտէ օլան միւզաքերաթ՝ եվվել տէ եվվել Մանչուրեայա ատա տիր։ Ճաքոնիա հիւքիւմէթի՝ Մանչուրիտե թիճարէթին քեամիլեն սերպէսթ օլմասընը թալեպ իտիյօր, վե պու թարէքէթին Ամերիգանա գապալ վե թերվեճ օլունաբզը դանն օլունը։ Ամերիգանընդն մէնաֆիի եգոնոմիգէյէսի մէմլեքէթը մէղքիւրէնին քեամիլեն թիճարէթէ ալըգ օլմասընը իյճապ իթմէքտէ տիր։ Մանչուրիյնին թիճարէթը ումումիյէ ալըգ պուլընաբզրլմասը՝ տիկեր տէվլէթլերին տախի մէնաֆիինէ վե էգճիմէ Ինկիլթերանընդ իհտիրազտան թիճարէթինէ բէք միւնասիպ տիր։ Մամաֆիհի՝ Ամերիգալլար՝ Ճաքոնիայա բարա իգրազ իսթեճէք գատար մուավենէթինէ պուլունմայօրլար։

Ռուսիանընդ Ճաքոնիայա տէրմիյան իթտիկի են միհիմմ թէքլիֆ՝ Ճաքոնիա թարաֆընտան չզմալի Գորէատա վե Եալու նէհրի պօյունտա խթիհգամատ ինչա խիլմէյէճէկի թէէսհիւտնէ տաիր տիր։ Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ Վլատիվոսթոգ իլէ Բօրթ Արթիւր արասընտագի տէնիզ եօլունդն ալըգ օլմասընը արզու իթտիկինտէն, չըմալի Գորէատա խթիհքամտար ինչա օլունմասընը մուվաֆիգ կէօրէմէյօր։ Եալնա Ճաքոնիա՝ Ռուսիանընդ թալեպլերինի գապալ իթմէյէճէք օլուր իսէ, Ռուսիա տիր-

լըրզգտա 87,659½ ղր. ֆազլա գալմագտա տը։ Պէօյլե պիր պիւտժէնին տայմա մէճլունիյէթի մուճիպ պիր պիւտժէ ատա օլունմասը թասիրի տիր։ Ս. Փրկիչ խայրաթխանէմէզին ագարէթլերինին, մէվճուտ եհտամ վե թահվիլաթընը վե էյնա վե երդպէրընդն թէքմիլ գրյմէք եէքիլնի տէ 3,016,997 ղր. Թագտիր օլունմագտա տը։ Գ. Մ.

ՐՈՒՍԻԱ ՎԷ ՃԱՔՕՆ

Բարիգտէն չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ տը։

Բէսմի մէնպալարտան ալընան տոզրու մալիւմաթ կէօրէ, Ռուսիա իլէ Ճաքոնիա արասընտա ճերէյան իթմէքտէ օլան միւզաքերաթընդն ահվալը հաղրէսի չու բատտաէտէ իսիյ։

Ինկիլթերա վե Ֆրանսա հիւքիւմէթլերի՝ Լուսէհ ու միւսալէմէթին պագասընդը թէէմին իչէն Ռուսիա իլէ Ճաքոնիա արասընտա թէվասսուլթա չալըշյօրլար իսէ տէ, Ֆրանսանդն վե Եանոտա պազդա պիր տէվլէթին հաքէմ օլաճագը հագգընտա չիմտիլիք պիր սեօղ եոգ տը։ Ֆրանսա իլէ Ինկիլթերա արասընտա իթիֆաքը թամամ մէվճուտ օլտըզընտան, իքի հիւքիւմէթ՝ Միւնթէհէսի Շարգ մեսէլէսինտէ մէնաֆիի խուսուսիյէլերինէ զայրէթ իթմէյօրլար։

Ինկիլիզ սէրմայէսարլարընդն Ճաքոնիայա ագչէ իգրազընտան իմթինա իթմէլերի՝ Ինկիլթերա հիւքիւմէթինին եսերը թէչմիգի օլտուզդանն օլունը։ Ռուսիա իլէ Ճաքոնիա արասընտա ճերէյան իթմէքտէ օլան միւզաքերաթ՝ եվվել տէ եվվել Մանչուրեայա ատա տիր։ Ճաքոնիա հիւքիւմէթի՝ Մանչուրիտե թիճարէթին քեամիլեն սերպէսթ օլմասընը թալեպ իտիյօր, վե պու թարէքէթին Ամերիգանա գապալ վե թերվեճ օլունաբզը դանն օլունը։ Ամերիգանընդն մէնաֆիի եգոնոմիգէյէսի մէմլեքէթը մէղքիւրէնին քեամիլեն թիճարէթէ ալըգ օլմասընը իյճապ իթմէքտէ տիր։ Մանչուրիյնին թիճարէթը ումումիյէ ալըգ պուլընաբզրլմասը՝ տիկեր տէվլէթլերին տախի մէնաֆիինէ վե էգճիմէ Ինկիլթերանընդ իհտիրազտան թիճարէթինէ բէք միւնասիպ տիր։ Մամաֆիհի՝ Ամերիգալլար՝ Ճաքոնիայա բարա իգրազ իսթեճէք գատար մուավենէթինէ պուլունմայօրլար։

Ռուսիանընդ Ճաքոնիայա տէրմիյան իթտիկի են միհիմմ թէքլիֆ՝ Ճաքոնիա թարաֆընտան չզմալի Գորէատա վե Եալու նէհրի պօյունտա խթիհգամատ ինչա խիլմէյէճէկի թէէսհիւտնէ տաիր տիր։ Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ Վլատիվոսթոգ իլէ Բօրթ Արթիւր արասընտագի տէնիզ եօլունդն ալըգ օլմասընը արզու իթտիկինտէն, չըմալի Գորէատա խթիհքամտար ինչա օլունմասընը մուվաֆիգ կէօրէմէյօր։ Եալնա Ճաքոնիա՝ Ռուսիանընդ թալեպլերինի գապալ իթմէյէճէք օլուր իսէ, Ռուսիա տիր-

Ս. ՓՐԿԻՉ ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ

1902 ԱԷՆԷՍԻ ՐԱԲՕՐԹՕՍԸ

ՊԱԶԸ ԹԷՏԳԻՏԱԹ ՎԷ ՄԻԹԱԼԷԱԹ

Ս. Փրկիչ խասթախանէսինին Կիւլպէնկեան սառա. Պարիզ էջ. հոգրեթլերինին բիյասէթի Քահանայ պուլընան Հոգաբարձութիւն հէյէթի՝ պու մէմուրիյէթ կէչիկի զէմանտան պէրի, բէք կիւզել պիր ուսուլ թէէսիս էյլեմիշ տիր քի, օտա՝ հէր սէնէ պայընտա քէնտի մուսմէյնթը, վե մէղքիւր պէօյիւք խասթախանէնին սուրէթը իտարէսի հագգընտա Քաղ. Ժողովա միւքէմմէլ պիր ըաբօրթօ կէօնտէրմէսի, վե մէղքիւր ըաբօրթօյը թաղ էթտիրիպ, կազէթայրա թէպլիղ էյլեմէքլէ պէրապէր՝ պիտիմմէ էրպապը մէրգէզն տա նապարը միւթալէասընա թաղտիմ էյլեմէսի տիր։

«Հիսապ վէրմէք», վե «իշլերին հալինի ալէդատտար օլան խայրբէրվերլերե պիտիրմէք» մատտէսինին պէօյիւք էհէմմիյէթի հագգընտա՝ պու սիւթիւնլերտե տիկեր միւնասէպէթլերլե պիր խայլի միւթալէաթ պէյան էյլեմիշլիգ տիր։ Ուսուլը մէղքիւրէյի ելեէմմ մէվճուտ Հոգաբարձութիւնլարմըզ միյանընտա եալընը Ս. Փրկիչ խայրաթխանէսի հէյէթը միհթերէմմեի իտարէսի մէվգէբ իճրայե վաղ էյլեմէքտէ տիր։ Պինտէն ալէյ՝ տիկեր Հոգաբարձութիւնլարմըզը վե հաթթա Բաթրիգխանէ ատտարղընն պիւր սէնէլիք հիսապլարը հագգընտա հիյ պիր մալիւմաթ նէյը իսիմէտիկինտէն ատոյը, թապիր օլան թէէսիքի պու սէնէ թէքրար պէյան էթտիքտէն սոնրա, Ս. Փրկիչ Հոգաբարձութիւնը ճանիպինտէն նէյը օլունան ըաբօրթօնրն խիւսուսընը օգուլանլարըմըզը նապարը տիգգաթրնա թաղտիմ վե օլ պապտէքի միւթալէաթզը տա պէյանընա միւսարաաթ էյլերիզ։ (1)

(1) Ս. Փրկիչ Հոգաբարձութիւնընը վազիֆէչէնէսուլզընը միւթէչէքքիւրի օլսուղրմըզտան, սէնէլիք ըաբօրթօնրն նէյրինէ գրիթէգա իլէ մուգապէլէ իթմէք իսթէմէդ իսէք ատ, հէյէթը մէղքիւրե ազսի քիրամընը հիւանի նիյէթիմիզե էմին օլսուշլարընը բէք ալէա պիտիկիմիզ ճիհէթլէ, եալընը պիր մատտէ հագգընտա նապարը տիգգաթրնը հէլզ իտէէիրզ։ Օ մատտէ իսէ՝ 1902 յունվար 1էնտէն 1903 յունվար իպթիտասընա գատար ճերէյան իսէն միւատէթէն ըաբօրթօսը 1903 սէնէսինին խիթամընտա (եանի օն իքի այ սոնրա) նէյը իսիմէքտէ օլմասը տըր։ Ս. Փրկիչ խասթախանէսի կիպի տուլը պուտաղլը պիր իշ օլմայը, թէքմիլ ումումը նէյի խան իլէ նէտ-Գուլէ. ըասընտա ճերէյան իսէն պիր միւսսէսէսէ իշին պու հալ ճալիզ կէօրիւլմէտ կէրէք տիր։ Հաթթա մէմալիքը մահրուսէնին հէր թարագիցտա չիւպէլէրի օլան Ցուլունը Ումումիյէ իտարէսի կիսպի վասի պիր թէշքիլաթը պիւէ՝ սէնէլիք ըաբօրթօյրը պու գատար կէճքիրմէսի միւնասիպ տատ օլունմայօր։

Պու խուսուսը մէտուլիյէթի պիթթապի Հոգաբարձութիւնա ատա տէյիլ տիր։ Պու գատար թէէսիսիր՝ անճագ պազը մէմուլրընը պիրազ իմալ իլէ հարէքէթ իթմէլէրինէն իլերի կէլէպիլիր։ Ցագաթ իշթէ օ իմալ թէքերիւր իթմէմէլի տիր։ Զինքի մանթաղամ պիր իտարէյե եաշըլը պիր հալ տէյիլ տիր։

* * *

Սենէլիք ըաբօրթօ՝ տախիլի խասթալըգլար սեր թապիպե ատգթ. Տաղաւարեան, վե ճերլահիյե գրսմը սեր թապիպի օբերաթեր ատգթ. Զարդարեան, վե պէյնի խասթալըգլարը գրսմը թապիպը միւթէխասիսի ատգթ. Մօնճերի էֆէնտիլեր իլե Որբանոց գրսմը միհթերէմ խնամատկալութիւնընդն ըաբօրթօլարընտան, վե խայրթախանէի մէգքիւրը միւխթէլիֆ չիւպէլէրինին հիսապլարընտան միւրէգքէպ պուլընմագտա տը։

Տախլի խասթալըգլար սեր թապիպի ատգթ. Տաղաւարեան էֆ.-ին ըաբօրթօսընտա ղաէթ չայանը մէմնունիյէթ պիր միւթալէաա թէատիւք էյլեյօրզդ. օ իսէ՝ էհալի միյանընտա Ս. Փրկիչ խասթախանէսի հագգընտա էսկի զէմանլարտան գալմըշ օլան պիր եանլըգ գանտարթը գալի օլմագ իւզրե պուլընմասը տը։ Օ գանտաթ իսէ՝ պիր խասթա իչինն Փրկիչէ կիթմէք կէօյա էյի պիր

15 քիլի վէֆաթ էյլեմիշ տիր։ Ումումի պիր հիսապլա՝ պու շիւպէտէ՝ վէֆիյաթ՝ 100տէ 5.78 ըատաէսինտէ տիր։

Տօգթօր Զարդարեան էֆէնտի՝ իճբա օլունան պազը միհիմմ «օբէրատիօն»լար հագգընտա չայանը տիգգաթ մալիւմաթ վերմիշ իսէ տէ, օ մալիւմաթքն անճագ աթբպպտանը միւթալէա վե թապիր իսէպիլեճէքլերի չէյլերը օլաուզը պէյանտան միւթաղնի տիր։

Տիվանէլէր գրսմընդն զայրէթլի միւթեխասսիսի Տօգթօր Մօնճերի էֆէնտինին չիւպէսիհէ 264 խասթա պուլունմուշ վե վէֆիյաթը մգգատտը 100տէ 12.15 ըատաէսինի կէչմէմիշ տիր։ Պու շիւպէյէ տէ միւրաճաաթլար սէնէտէն սէնէյէ արթմագտա տը։ Տօգթօր Մօնճերի էֆէնտի՝ մէղքիւր չիւպէյէ կիրէն պէտպախթլարընդն խրտմէթի իչին պիլխասսա միւգթէար խասթապագրճըլարը էէթիչտիրիլմէսինի թէքլիֆ իտիյօր։ Պունդն իչին տէ՝ պիր ատրս քիւշատը արզուսընտա պուլընդյսը քի՝ խուսուսիյէ մէճնունինի դրամը իչին պէօյէ պիր ատրս քիւշատ օլունարագ, մէսլէքլերինի ֆէնէնդն պիլիր խասթապագրճըլարը էէթիչտիրիլմէսի նէ՝ գատար պէօյիւք պիր խայր թէչքիլ էյլեյէճէկի բէք այիքտար ատը։

* * *

Էյթամխանէ (որբանոց) գրսմը ըաբօրթօսընտա օգուաղզմըզա կէօրէ, երքէքլեր գրսմընտա 194 վէ գրպլար գրսմընտա (ուֆագ երքէք չօճուգլար տա տախլի օլարագ) 104 չակիրտ պուլընմըշ, վե 21 նէֆերե պալիզ օլան մուալիմին իչէն այտա 7000 ղրուշ սարֆ իտիմիշ տիր։

Որբանոցին Խնամակալութիւն հէյէթի՝ գրպլար գրսմընդն տարլըզընտան վե խասթախանէ պինասընտա մերպուտ պուլունմասընտան չիքայէթ իթմէքտէ, վե պազը մինասպէթսիզ չակիրտլերի չզգարմագ եալտա գապտալի թէքլիֆ օլունանլարտան մինասիպ օլմայանլարը բէատ էյլեյէք իչին պիր ազ տահա սերպէսթիք թալեպ էյլեյէքտէ տիր։

Որբանոցդն սէսթկեհալարընտա (սէնտի գրսմընտա) չու սէնտաթլար էօյրէթիլմէքտէ տիր.

1. Գունտուրաճըլըգ
2. Թէրզիկիք
3. Իսքէմիհիլիք
4. Տօգումաճըլըգ
5. Մարանկոզլըգ վե ատօչէմէհիլիք։

1902 սէնէսինտէ սէնտի գրսմընտան 16 քիչի իքմալը Թահսիլ իլե մէքթեպտէն չզգմշլար տը։

* * *

Շիմտի պիր տէ 1902 սէնէսինին ումումի հիսապաթը հագգընտա մալիւմաթ վերէրէք պէնտիմիզ խասթիմէ չէքելիմ։

1902 սէնէսինին պիլանչօսը 1 միլեոն 483,586 ղրուշ 30 բարալըգ պիր եէքիլնէ պալիզ օլմագտա, վե մէսարիֆաթ պու եէքիլնտէն չզգարալըգտա 87,659½ ղր. ֆազլա գալմագտա տը։ Պէօյլե պիր պիւտժէնին տայմա մէճլունիյէթի մուճիպ պիր պիւտժէ ատա օլունմասը թասիրի տիր։ Ս. Փրկիչ խայրաթխանէմէզին ագարէթլերինին, մէվճուտ եհտամ վե թահվիլաթընը վե էյնա վե երդպէրընդն թէքմիլ գրյմէք եէքիլնի տէ 3,016,997 ղր. Թագտիր օլունմագտա տը։ Գ. Մ.

ՐՈՒՍԻԱ ՎԷ ՃԱՔՕՆ

Բարիգտէն չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ տը։

Բէսմի մէնպալարտան ալընան տոզրու մալիւմաթ կէօրէ, Ռուսիա իլէ Ճաքոնիա արասընտա ճերէյան իթմէքտէ օլան միւզաքերաթընդն ահվալը հաղրէսի չու բատտաէտէ իսիյ։

Ինկիլթերա վե Ֆրանսա հիւքիւմէթլերի՝ Լուսէհ ու միւսալէմէթին պագասընդը թէէմին իչէն Ռուսիա իլէ Ճաքոնիա արասընտա թէվասսուլթա չալըշյօրլար իսէ տէ, Ֆրանսանդն վե Եանոտա պազդա պիր տէվլէթին հաքէմ օլաճագը հագգընտա չիմտիլիք պիր սեօղ եոգ տը։ Ֆրանսա իլէ Ինկիլթերա արասընտա իթիֆաքը թամամ մէվճուտ օլտըզընտան, իքի հիւքիւմէթ՝ Միւնթէհէսի Շարգ մեսէլէսինտէ մէնաֆիի խուսուսիյէլերինէ զայրէթ իթմէյօրլար։

Ինկիլիզ սէրմայէսարլարընդն Ճաքոնիայա ագչէ իգրազընտան իմթինա իթմէլերի՝ Ինկիլթերա հիւքիւմէթինին եսերը թէչմիգի օլտուզդանն օլունը։ Ռուսիա իլէ Ճաքոնիա արասընտա ճերէյան իթմէքտէ օլան միւզաքերաթ՝ եվվել տէ եվվել Մանչուրեայա ատա տիր։ Ճաքոնիա հիւքիւմէթի՝ Մանչուրիտե թիճարէթին քեամիլեն սերպէսթ օլմասընը թալեպ իտիյօր, վե պու թարէքէթին Ամերիգանա գապալ վե թերվեճ օլունաբզը դանն օլունը։ Ամերիգանընդն մէնաֆիի եգոնոմիգէյէսի մէմլեքէթը մէղքիւրէնին քեամիլեն թիճարէթէ ալըգ օլմասընը իյճապ իթմէքտէ տիր։ Մանչուրիյնին թիճարէթը ումումիյէ ալըգ պուլընաբզրլմասը՝ տիկեր տէվլէթլերին տախի մէնաֆիինէ վե էգճիմէ Ինկիլթերանընդ իհտիրազտան թիճարէթինէ բէք միւնասիպ տիր։ Մամաֆիհի՝ Ամերիգալլար՝ Ճաքոնիայա բարա իգրազ իսթեճէք գատար մուավենէթինէ պուլունմայօրլար։

Ռուսիանընդ Ճաքոնիայա տէրմիյան իթտիկի են միհիմմ թէքլիֆ՝ Ճաքոնիա թարաֆընտան չզմալի Գորէատա վե Եալու նէհրի պօյունտա խթիհգամատ ինչա խիլմէյէճէկի թէէսհիւտնէ տաիր տիր։ Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ Վլատիվոսթոգ իլէ Բօրթ Արթիւր արասընտագի տէնիզ եօլունդն ալըգ օլմասընը արզու իթտիկինտէն, չըմալի Գորէատա խթիհքամտար ինչա օլունմասընը մուվաֆիգ կէօրէմէյօր։ Եալնա Ճաքոնիա՝ Ռուսիանընդ թալեպլերինի գապալ իթմէյէճէք օլուր իսէ, Ռուսիա տիր-

(261)

ՄԱՐՍԷԼ

ԵԱԽՕՏ

ԵՐԷՆԻ ԳԱՐԻԹՔ ԵՍԻՍԸՔ

—Կէմիյի նէէրին հանկը նօգթաբընտա պըրագարը։

Ֆէմի.—Կէմիյի Թէռիէրտէն պիր ֆարսախ մէսաֆէտա պըրագարմ, ֆազաթ էքուլարտէր հաֆթանընդ խիթամ պուլմասընտան էվվել Բօլմնտա վասը օլմասընդմըզ հալտ, Պապա Մաչէնին խապեր ալըգ պիր ֆէնալըգ իսէեմէկիրնի սէօյլէսի։ Եիւրիյէրէք Մօլանա կիսիպ օրտա սէմիրեօլունա ըաքիպ օլտում։

Բէնտօպլան.—Էօյլե իսէ պուրատան պու կիւն պիրինի զաթար իլէ հարէքէթ իթմէկիմիզ հալտէ, եարընը Մանթ չէհրինտէ կէմիյէ իլթիհադ իտէպիլիրիզ։

Ֆէմի.—Էօյլե եա՝, էքուլարտէօրի՞ մի կէօրմէք իսթէյօրսընըզ։

Բէնտօպլան.—Էվվէթ։

Ֆէմի.—Սօնրա՞։

Բէնտօպլան.—Սօնրա անը պըրագբպ քէնտի հիսապընընզա չալըշմաղըզ։

Ֆէմի.—Էյի ամմա, հիչ էքուլարտէօր ըաբատան հիսսէսինի ալմայընտա սէնին եաղանը պըրագբ՞ մը, եօքսա...

Բէնտօպլան.—Պագալըմ պըրագբ՞ մը, պըրագմաղ մը։

Ֆէմի.—Նէ՞ պագամաղըզ, ատա՝ պու սապան էկէր քէնտի հիսէսինի կէօթիւրմէզ իսէն՝ հալին եաման օլմաղընը սէօյլէյօր իսի։ քէնտինի սագը, ազիզիմ. էքուլարտէօր հէմ գուվվէթլի, հէմ ատ քինտար պիր ատատ ատը։

Բէնտօպլան.—Էյի ամմա, պէն անանէն ատա զէքիյիմ. մէսէլա չիմտի պուրատան տոզրուա Պէլճիգայա եախսա Ինկիլթերայա կիթսէմ՝ պանա էքուլարտէօր նէ՞ եարապիլիր։

Ֆէմի.— Պելճիգայա կիսէրսէն՝ իչիմէ կէլիր։ Վագթըլա կանա չէհրի բանալըրընտա թէչհիր իսիմիշ օլաըզմ հիհէթլէ, Պելճիգա ահվալինի պիլիրսիմ։ Տօզրուսը, ազիզիմ, սէն եանքմըզտա օլմասընդը կիպի էքուլարտէօրին եարմասընդը գալմայօր, Ամանտէյի տարպ իսթյօր, թէսատուֆ իթտիկի պալըգճիլ իլէ գավկայա թուքուշլյօր, պու հալ իլէ հէմ քէնտիսինին, հէմ ատ պիզիմ թէվգիֆիմիզե սէպեպ օլմագ տը։ Պիր ատիա թէվգիֆ օլունմըգ մը՝ էքուլարտէօր հազրանէտէն անճագ Բօքթ մէյտանընտա իտամ իսիլմէգ իլէ չըզմագ տը. եէնե սէօյլէյօրզմ՝ քէնտինի սագընմալըսը, հաթթա սէնի էլէ վերմէսինին պիլե իսթիմալի վար տը։

Բէնտօպլան.— Պէն անը աղղընը գաբարըմ։

Ֆիմի.— Շուրատը տա վար քի, եկէր էքուլարտէօր թուքուլուր իսէ մէվգուֆքն տա կէմիյին անպարընտա պուլընտըղը կէօրիւլէճէք, պիթթապ պու տատմ թէվգիֆ օլունտըղը կիւն էքուլարտէօրին հալընընդ օլմասընդը սէօյլէյէճէք։

Բէնտօպլան.— Անպարտա պուլընան ատատը գաբարըմ։

Ֆէմի.— Ամանտէյի նէ՞ եարամազսըն՝ անը տա աղղընը գաբարապիլէճէք՞ միրսին։

Բէնտօպլան.— Էօյլե եա՝, Ամանտէյի տէ սիգիրթէ մէճաղտը իսէրիմ։

Ֆի

ինթիմալա գարշը հալըը վէ ամատէ պուլունտուղընը վէ Րուսիա իլէ Ճաբօնիա հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ պիր մուհարեպէ զուհուրինտէ պու խուսուստէ Ինկիլթերանըն էօհտէսինէ մէսուլիյէթը ազիմէ թէրէթթիւպ իտէճէկինի պէյան էյլէմիշ տիր։

Բօրթ Արթիւրտէն «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ա վարիտ օլան մալիւմաթա նազարէն, Րուսիա վէ Ճաբօնիա հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ իւչ պաշարտան էվվէլ մուհարեպէ զուհուրը զայըը մէլհուզ տըր։ Մա մաֆիհի հէր իքի հիւքիւմէթ պիր Թարաֆտան թէսարիքեաթը հարպիյէյէ քեմալը կէրմի իլէ տէվամ իթմէքտէ տիրլէր։ Րուսիա հիւքիւմէթի բիյատէ վի սիւվարի ֆըրգալ ասքէրիյէսինի Թահքիմ վէ Թազվիյէ էյլէմէքտէ տիր։ Էյեէվմ Խարպին չէհրինին ճէնուպ ճէհէթինտէ բէք աղ ասքէր պուլունմագտա տըր։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅԷ ՎԷ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

Բարիզտէն չէքիլէն պիր Թէլէկրաֆա նազարէն, Մ. Լէոն Պուրժուա՝ Ֆրանսա Մէճլիսը մէպուսանընտա քէնտիսինի րիյասէթէ նամզէտ կէօսթէրմէյէճէկ տիր։

Ֆրանսա րէիսը վիւքէլասը սապըգ Մ. Վալտէք-Րուսոնըն գարա ճիյէր խասթալըղը խայլիտէն խայլի աղըըլաշմըշ տըր։

Բանամա գանալընըն ինշասը մուգավէլէնամէսինի Միւթթէհիտէ Ամէրիգա Մէճլիսը այանընըն Թաստիգ իտէճէկի Ուաշինկթօնտան մուհագգագ կէօրիւնիյօր։

* *

Ինկիլթերա իլէ Իթալիանըն Բանամա իսթիգլալընը Թանըմագա գարար վէրմիշ օլտուգլարը՝ Ուաշինկթօնտան պա Թէլէկրաֆ խապէր վէրիլիյօր։

Պէլկրատտան վարիտ օլան պիր Թէլէկրաֆա նազարէն, Ֆրանսա սէֆարէթխանէսի բիշկեաշընտա էվվէլքի կիւն Թէվճճիւհքեարանէ նիւմայիշլէր վուգու պուլմուշ վէ Ֆրանսանըն Մարսէյյէզի իլէ Սըրպիա մարշը Թէրէննիւմ օլունմըշ տըր։ Սէֆարէթխանէ մէմուրինի կէօրիւնմէմիշլէր տիր։ Իթալիա սէֆարէթխանէսի բիշկեաշընտա տա Թէվճճիւհքեարանէ նիւմայիշլէր վուգու պուլաճագ իսէ իսէ տէ, պու նիւմայիշլէր վագը օլմամըշ տըր։

Սըրպիա գրալը Բէթէր՝ հաֆիֆճէ պիր սօուգ ալըղ մուզտարըպ օլմագտա օլտուղը հալտէ, պու քէրրէ քեամիլէն քէսպը սըհհաթ ու աֆիյեթ իթմիշ տիր։

Իթալիանըն րէիսը վիւքէլասը սապըգ Մ. Ճանարտէլլի իչիւն Իթալիան հիւքիւմէթի՝ միլլի պիր ճէնազէ ալայը իճրա իթմէկէ գարար վէրմիշ տիր։

Բարիզտէ Աժանս Հավասըն Թօքիօտան ալտըղը խապէրէ կէօրէ, Գօրէա լիմանլարընտան վարիտ օլան գայըը միւսաիտ խապէրլէր նէթիճէսի օլարագ, իսթէմի ինթիզամ ու ինզըպաթ իչիւն Ֆուզան, Չէմուլբօ վէ Մազամբոտա ասքէր Թօբլանմագ իւզրէ Ճաբօնըն ասքէրի լիմանլարընտա Թէսարիքեաթը միւհիմմէ իճրա գըլընմըշ տըր։ Րիվայէթէ կէօրէ, իշպու Թէսարիքը ինզըպաթքեարանէ՝ Րուսիանըն մուվաֆագաթ Թըլըա իթթիխազ օլունմըշ տըր։

Նիւ-Եօրգտան չէքիլէն պիր Թէլէկրաֆա նազարէն, Միւթթէհիտէ Ամէրիգանըն Միչիկան էյալէթինտէ իքի տէմիր եօլ գաթարը խէգախէրէ չարբըշմըշ օլտուղընտան, 18 նաֆուսա Թէլէֆ օլմուշ վէ 31 քիշի եարալանմըշ տըր։

Տրէյֆիւս մէսէլէսինտէն տօլայը էվվէլքի կիւն Բարիզտէ Գառօն Մալբա իլէ Խուզզայը Լէվի արասընտա պիր տուէլլօ վուգու պուլմուշ, տօքթօրինճէ տէֆաասընտա Խուզզայը Լէվի՝ գօլունտան եարալանմըշ տըր։ Տուէլլօ իտէն պու իքի քիշի հէնուզ պարըշմամըշլար տըր։

Նապօլիտէն չէքիլէն պիր Թէլէկրաֆա նազարէն, ճումա էրթէսի կիւնիւ Րէկինէտէ տէհշէթլի պիր բաթլայըշ խուզուլնտէն պիր չէֆթլիք հէզըըլէ խարապ օլմուշ տըր։ Իշպու չէֆթլիքտէ պիր գաչ քէօյլիւլէր Թօբլանմըշ, հավա ֆըչէնկի խարբ-յօրլար իմիշ։ Իշպու գազատան չիմտիյէ գատար եըգընթը ալթընտան 8 էօլիւ վէ 5 աղըր եարալը տիշարը չըգարըլմըշ տըր։

Տրէզտա մահքէմէսի Թարաֆընտան, բրէնս Ֆրէտէրիք տը Շէօնպուրկ-Վալտէնպուրկ իլէ զէվճէսի Ֆօն Գարլօսըն քէրիմէսի բրէնսէս Ալիսա տը Պուրպօնըն ֆէսխը իզտիվաճընա պու քէրրէ գարար վէրիլմիշ տիր։

Միւթթէհիտէ Ամէրիգանըն Նիւ-Եօրգ չէհրինտէ ումումի պիր սաթըլըճան խասթալըղը զուհուր իթմիշ տիր։ Իշպու խասթալըգ ալաֆրանգա քիւչիւք հաֆթա սօնընտա պաշլայըպ, պու միւտտէթ զարֆընտա՝ 154 քիշի վէֆաթ իթմիշ, վէ նօյ.ին սօն հաֆթասընտա իսէ մէզքիւր խասթալըգտան 268 քիշի էօլմիւշ տիր։

ՄԻՒԹԷՆԷՎՎԻԱ

ԱՃԼԸԳՏԱՆ ԷՕԼԷՆԼԷՐ.—Լօնտրատա նէշր օլունան րէսմի ստաթիսթիգլէրէ կէօրէ, պու սէնէնին կէչէն օն պիր այը զարֆընտա եալընըզ Լօնտրատա 100 քիշի գատար աճլըգտան էօլմիւշլէրտիր։ Շէհրը մէզքիւրտէ ինսան հիւքմ իտէն սէֆալէթ սօն տէրէճէ տէհշէթլի օլուպ, պինլէրճէ քիշի հէմէն եարը աճ պիր հալտէ պուլունմագտա տըր։

ՖԻԼ ՄԷԶԱՐԼԸՂԸ.—Ինկիլթերա զապիթլէրինտէն պիրի Աֆրիգատա Օկանտա վէ Եօզարքի Նիլ Թարաֆլարընտա 40 այ գատար սէյահաթ իթտիքտէն սօնրա Իսկիլթէրայա ավտէթ իթմիշ, վէ Լօնտրատա վիլայէթի պիր չօգ գօնֆէրանսլարտա, օրալարտաքի կէօրտիւքլէրինի նազըլ ու հիքեայէ էյլէմիշ տիր։ Մուսահիպի ճանպ սէյահաթընտա պիր տաղըն էթէկինտէ սու մէնպաը եագընընտա ֆիլլէրէ մախսուս պիր մէզարլըգ կէօրտիւքինի սէօյլէյօր։ Մէզարլըղըն էթրաֆը հասապըզ հիսապըզ ֆիլ քէմիքլէրիյլէ տօլու իմիշ։ Իխթիյարլայան ֆիլլէր պու մէզարլըղա կէլէրէք սօն նէֆէսլէրինի Թէսլիմ իտիյօրլար, վէ էհալիլէր տէ կիտիպ իքի ֆիլ տիշլէրինի չըգարըպ գուլլանըյօրլար։

ԳՈՒԹԹԻՑԱ ՊԻՐ ԱՇԳ ՍԷՐԳԻՒԶԷՇԹԻ.—Գութպը Շըմալիտէ (Հիւսիսային Բէւեռ) պուլըլար իչինտէ եաշայան էսքիմօ գապիլէլէրի էֆրատընտան պիր տէլիգանլը՝ պուղազտան եարըլմըշ օլան քէնտի գապիլէսինին եանընտա պուլունան պիրինին գըզընը սէվէր։ Գըզըն պապասը գըզընը պաշգայա վէրմէք իսթէտիքինտէն, էսքիմօ՝ սէվկիլիսինի գաչըրմագա գարար վէրիր։ Պիր կէճէ չիտտէթլի սօուգ հիւքմֆէրմա օլմագլա, իքի գուլիպէ արասընտաքի պուզ Թապագասը չաթլար, 100 այագ խիւքիւէքլիքտէ պիր ուչուրըմ բէյտա օլուր։ Ֆագաթ պիր քէնարտան տիկէր քէնարա պաղլը օլմագ իւզրէ, պիր ուզուն պուզ բարչասը գալըր։ Էսքիմօլըլար կէճէլէյին պիրէր չուվալ իչինէ պիւրիւնէրէք եաթարլար, պինաէնալէյհ գուլիպէնին իչէրիսի՝ կէճէլէրի միւխթէլիֆ չուվալլարը հավի պիր անպարա պէնզէր։ Էսքիմօ տէլիգանլըը կէճէլէյին քէօբրիւ կիպի օլան պուզըն իւզէրինտէն կէչէրէք մաշուգէսինին գուլիպէսինէ կիտէր, քիմսէյի ույանտըրմատան իչինտէ մաշուգէսի եաթտըղը չուվալը ալըպ քէօբրիւտէն ավտէթ իտէր։ Գըզըն պէտէրինին պու քէօբրիւտէն կէչիպ գըզըն կէրի ալմասընա իմքեան գալմամագ իչիւն պուզը գըրար, պու սուրէթլէ իքի գուլիպէ արասընտաքի միւնասէպէթը մահվ իտէր, չուվալը օլտուղը կիպի գուլիպէսինէ կէթիրիր, մաշուգէսինին եիւզինի կէօրմէք իւզրէ չուվալը աչար, պիր տէ պագար քի չուվալ իչինտէքի գըզ տէյիլ, գըզըն պապասը տըր։ Պիչարէ տէլիգանլը նէ եափաճաղընը չաշըրարագ, պայըլըր եէրէ տիւշէր։

ՀԻՆՏԻՍԹԱՆՏԱ ՂԱՐԻԲ ՊԻՐ ԱՏԷԹ.—Հինտիսթանըն պազը եէրլէրինտէ պիր ատամ բարայա միւհթաճ օլուր իսէ, աիլէսինին պազը էֆրատընը՝ ալաճագլըսընա էմանէթէն պըրագըր։ Բարայը էօտէյինճէյէ գատար օրատա պըրագըլըր իմիշ։ Մէլըը գըլթասընտա իսէ ալաճագլըսը՝ գըզլարընը էմանէթէն վէ եա րէհն օլարագ ալաճագլըլարընա Թէսլիմ իտէրլէր իմիշ։ Շըմալի Արգօթ գըթասընտա տա պագըր գըզլար ալէլատէ րէհն պըրագըլմագտա, վէ պօրճ էօտէնինճէյէ գատար րէհն պըրագըլան գըզ ալաճագլըսընըն մալը սայըլըլմագտա իմիշ։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

«Մալիւմաթ» կազէթասը սահիպը իմթիյազը Թավֆիգ. Թահիր պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ պալէա, Մատէն ատնճաղը միւթէաքիպէ սապըգ. Հիւսամէտտին պէյէ միրիմիրանլըգ (բաշալըգ), չէհպէնտէրխանէլէր միւֆէթթիշլիքլէրինտէն իզզ. Մէհմէտ Ալի, վէ Շէհր էմանէթը ճէլիլէսի մէճլիսի պաշքեաթիպի մուավինի Սամի պէյլէրէ միւթէմայիզ րիւթպէլէրի Թէվճիհ,

Խիւտավէնտիքեար վիլայէթի մէարիֆ միւտիրիյէթինէ՝ Գօնիա վիլայէթի մէարիֆ միւտիրի սապըգ. Ազմի պէյ, վէ Գօնիա վիլայէթի մէարիֆ միւտիրիյէթինէ՝ Խիւտավէնտիքեար վիլայէթի մէարիֆ միւտիրի իզզ. Խիւլուսի էֆէնտի Թային պույրուլմըշ տըր։

ՆԻՇԱՆ

Շանզատէի ճիվանպախթ տէվլ. Նէճիպ. Ապտիւր Րահիմ էֆ. հազրէթլէրինէ վէ տէվլ. Նէճիպ. Սիւլէյման էֆ. հազրէթլէրինին մախտումլարը տէվլ. Նէճիպ. Ապտիւլ Հալիմ էֆ. հազրէթլէրինէ մուրասսա Նիշանը ալիի Օսմանի,

Տար իւս Սաատէթ իւչ Շէրիֆէ աղասը տէվլ. Խիւյ. Ղանի աղա վէ սէր միւսահիպը հազրէթը Շէհրիյարի սապըգ. Ճէվհէր աղա հազրէթլէրինէ մուրասսա Մէճիտի Նիշանը զիշանը, միւսահիպը սանիի հազրէթը Շէհրիյարի սապըգ. Ճէվհէր աղայա 1ինճի Մէճիտի,

Շուրայի Տէվլէթ ազալընտան սապըգ. Պէքիր Բասիմ էֆ. հազրէթլէրինէ 1ինճի Մէճիտի, վէ Մալիյէ Հիւմայունը միւլիւքիյէ միւթէրճիմլէրինտէն սապըգ. Մէհմէտ Իզզէթ վէ Մանասթըր Ռումամիյէի Մալիյէ մուավինը էվվէլի սապըգ. Մաղնիսա պէյ էֆ.լէր հազրէթլէրինէ Պապը Ալի Թէրճէմէ օտասը միւմէյիզլէրինտէն սապըգ. Րէֆիգ պէյէ 2ինճի, վէ «Մալիւմաթ» վէ «Սէրվէթ» կազէթալարը մուհարրիրլէրինտէն Հալիմ էֆ.յէ 4ինճի Օսմանի, վէ 4ինճի Փէրտանի Հիւմայուն խալաթը իւատէի միւհաննիսլէրինտէն Վէնսան էֆ.յէ 5ինճի րիւթպէտէն Մէճիտի նիշանը զիշանլարը,

Իսքիւտար տաիրէի սըհհիյէսի միւտտէի ումումիսի սապըգ. Հիւսէյին Պէտրի էֆ. հազրէթլէրինէ Միւհէնտիսխանէի Պէրրի Հիւմայուն տախիլիյէ պինպաշըսը րիֆ. Հիւսամէտտին էֆ.յէ ալթըն Լիյագաթ մէտալիասը իհսան պույրուլմըշ տըր։

ՐԷՍՄԻ

ԹԱԹԻԼՆԱՄԷ ՍՈՒՐԷԹԻ ՏԻՐ

Էրմէնիճէ «Բիւրակն» հաֆթալըգ րիսալէսի՝ մուզըրը սիւճսըլ վէ գաթիյէն հարէքէթէ ճիւրաթ էյլէտիկինտէն, պու կիւնտէն իթիպարէն պիր միւտտէթ Թաթիլ գըլընմըշ տըր։

15 դէկտ. 1903

ՍԷՆ ԺՕՐԺ ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ ՊԱԼՕՍԸ

Հասըլաթը Գալաթատա վագը Սէն Ժօրժ խասթախանէսինէ ախտ օլմագ իւզրէ ալաֆրա. յանվարըն 28ինճի բէնճշէնպիհ աքշամը Պէյօղլունտա Բէրա Բալլասօթէլինտէ պիր պալօ վէրիլէճէք տիր։ Պու պալօ Ավուսթուրիա սէֆիրի Մարքիզ տը Գամ. Օսկրատօ իլէ հիմայէսի ալթընտա վէրիլէճէք վէ գայէթ միւքէմմէլ օլաճագ տըր։ Պուլթիւն մէնֆաաթի խասթախանէ կիպի պիր միւէսսէսէյի խայրիյէ սարֆ օլունաճագ պու պալօյա էրպապը միւրուվվէթին իշթիրաք իտէճէկի չիւպհէսիզ տիր։

* *

Մէզքիւր խասթախանէնին 1902-903 սէնէսի տէվրիյէսինէ վուգուաթը ճէտվէլի խասթախանէ նազըրը հազըգ աթըպպատան Մ. Վիժոյի Թէրթիպ իթմիշ տիր։ Պունտան Թարաֆը էյէրէճէ հազրէթը Շէհրիյարիտէն իհսան պույրուլան աթըյէի Սէնիյէ քէմալը միննէթտարըլըգլա զիքր ու պէյան օլունտուղը կիպի, Ալէմանիա իմփարաթօրը, Իթալիա գրալիչէսի վէ Նունան գրալը վէ սաիր սահապը համիյէթին ատըյէ մուավէնէթլէրի տէ զիքր օլունմըշ տըր։ Խասթախանէնին պաշլըճա վարիտաթը մէնպաը՝ Սըրպիա սէֆիրինին րիյասէթի ալթընտա էսասի ախտ օլունան մէսթուրէն Թարաֆընտան հէր սէնէ վէրիլէն պալօտան Թէէմին գըլընմագտա տըր։

Մատամ գօնթէս տ'Արնուէ՝ րէիսէ, ապալար.—Մատամ Օղուանօ, Գօթէր, Գագ, Բանճէրի, Սէլիմ, Սմիթ, Ֆէրտօհոլմ, Ֆէրնանտէզ, Գանճիա, Գարթալի, Գութօ, Մարքիզ Կուչչիօլի, Միս Մասօն, Միցցի, Ներսէս, Հօլմ։

Հէր պիրի միւթէխասսըս պուլունտուղլարը շիւպէլէրտէ խասթախանէտէ իֆայի խիտմէթ պուլունան Տգթ. Ցակրօֆ, Ախիյօթի, Անթիբբա, Անկլէնար, Թալաթ, Մաթէոսեան, Շօհամի, Կրօսման, Տելլակրամաթիգա էֆէնտիլէրէ վէ քէզա լիւզումի Թագտիրտէ խասթախանէյի զիյարէթ իտէն աթըպպատան Րէսիֆ բաշա, Տայգո պէյ, Գանտալ օղլու, Անանեան, Աճէմեան, Թարանթոս, Ֆօթիատիս էֆ.լէրէ պէյանը Թէշէքքիւր իտիլմիշ տիր։ Բէտավա պուչ պօզան աէրօնը իթատէլա պազզէթէրհօլմի ֆէննիյէ մուավէնէթտէ պուլունան Մ. Րէմինկեր վէ Թահլիլաթը քիմեավիյէսիյէ մուավէնէթտէ պուլունան քիմեաքէր Արէրի էֆ.լէրէ վէ Տէրսաատէթ կազէթալարը միւտիր վէ մուհարրիրլէրինէ տախի խասթախանէյէ մուավէնէթը Թահրիրիյէտէ պուլունմալարընտան տօլայը Թէշէքքիւր իտիլմիշ տիր։ Տէնիզ պանեօլարընտա կիրմէլէրի իչիւն Իտարէի Մախսուսէ միւտիրիյէթինին սախի ֆագիր չօճուգլարը մէճճանէն նագըլ իթտիքինտէն, բըհսը չիւքրան իտիլմիշ տիր։

Խասթախանէնին ալըմասընտան պէլլի 21,552 խասթա չօճուգ միւրաճաաթ իթմիշ վէ էքսէրիսինէ պապաճաղըա իլաճլար վէրիլմիշ տիր։ Բէգէր 1504 չօճուգ խասթախանէտէ Թէտավի օլունմուշ, պունլար 31235 կիւն խասթախանէտէ գալմըշլար տըր։

Պիր սէնէ զարֆընտա Թէնվիրաթ, ինշաաթ, էշեա, ալէթը ճէրրահիյէ, իլաճլար վէ սաիրէ իչիւն 20 պին 198 ½ զը. սարֆ իտիլմիշ վէ խասթախանէտէ Թէտավի օլունան չօճուգլարըն եէյէճէք վէ սաիրէ իւճրէթի օլարագ Սէն Ժօրժ Մալթալարլըգրինէ 17,375 զը. վէրիլմիշ տիր։

Խասթախանէ իլէ խասթա չօճուգլարըն հիմայէսինի տէրուհտէ իտէն էճնէպի սէֆիրլէրտէն Մօնսէնեօր Պօնէթթի, Ալէմանիա, Ֆրանսա Ինկիլթերա, Աւսթրիա, Իթալիա, Սըրպիա վէ Նունան սէֆիրլէրի վէ ճէմաաթլէրի տիր։

Սէն Ժօրժ խասթախանէսինտէ Թէտավի օլունան չօճուգլարըն ա. տէտինի միւլէյյին ճէտվէլի տիր.

	Խարիճի: միւրաճաաթ իտէն խասթալար	Տախիլի: միւրաճաաթ իտէն խասթալար	իգամէթ իթտիքլէրի կիւն
Իսլամ	2466	69	1338
Րում	4222	18	3842
Եահուտի	4890	273	5928
Էրմէնի	1057	100	2308
Լաթին	277	21	601
Պուլկար	117	5	79
Իրանի	27	1	23
Րուս	235	33	637
Րումանիալը	86	7	64
Սըրպիալը	54	3	43
Շուէտլի	31		
	21552	1504	31235
Ալէման	449	59	957
Ամէրիգալը	17		
Ինկիլիզ	568	51	1103
Աւսթրիալը	924	141	3162
Պէլճիգալը	29		
Սպանիօլ	31	2	10
Ֆրանսըզ	403	46	653
Իթալեան	2334	272	5486
Եունանլը	3225	237	4878
Հօլանտալը	13	1	10
Գարատաղլը	86	2	33
	8076	811	16292

ԳՐԷՅԻ ԼԻՕՆԷՆԻՆ

Գալաթա, Պէյօղլու վէ Սթանպօլ խտարէխանէլէրի ալաֆր. յանվար 1ոէ գաբալը պուլունաճագլար տըր։

Ս. ՓՐԿԻՉ ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ

Ազն. Օր. Մաննիկ Ն. Գաբրիէլեանի ընդ Ազն. Սարգիս էֆ. Մեծատուրեանի ամուսնութեանն առթիւ փոխան ծաղկեփնջի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են հիւանդանոցիս.— Սարգիս էֆ. Տանձիկեան եւ Գարեգին էֆ. Մանուկեան 108ական ղր.։

15 դեկտ. 1903 [Կնիք]

ԱԶԴ

Ս. Աննայ Որբանոցի Խնամակալութիւնը կը փութայ ծանուցանել, որգոյ հաստատութեանն՝ թէ Որբանոցիս մէջ հաստատուած է Արհեստանոց մը, ուր ամէն տեսակ ճերմակեղէններ, պատրաստիներ, մաքրուներ եւայլն կատարել խնամով եւ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով կը պատրաստուին։

Կընդունուին նաեւ օժիտները համար յանձնարարութիւններ։ Մաքուր գործ, չուտ եւ աժան պատրաստութիւն եւ բարեգործութիւն միանգամայն։

Դիմել Ս. Աննայ Որբանոց

Բերայ Սազըզ Աղաճ Չէշմէ փողոց

10—6

ՏՈՒՅՈՒՆԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ

ՄԷՃԼԻՍԸ ԻՏԱՐԷՍԻ

1881 դէկտէմպէր 8/20 Թարիխլի ֆէրմանը Հիւմայունըն 5ինճի մատտէսի 5ինճի ֆըգրասը մուճիպինճէ, վատէլէրի խիթամընտան իթիպարէն 6 սէնէ զարֆընտա պէտէլլէրի Թահսիլ օլունմայան գուբօնլար հիւքմսիզ ատտ օլունաճագլար տըր։

Պինաէնալէյհ, 1898 մարտ 1/13ոէ վատէսի խիթամ պուլան Տույունը Ումումիյէ Թահվիլաթընըն 29 նումէրօլը գուբօնըն պէտէլի՝ փիսար. 31/13 մարտ 1904է գատար Թահսիլ օլունմատըղը Թագտիրտէ, Տույունը Ումումիյէ վէզնէսինէ գալաճաղը իլան օլունըր։

29/12 դէկտ. 1903 12—2

* *

1890 տարիլ 15/27 Թարիխլի ֆէրմանը Հիւմայունըն 14իւնճի մատտէսի մուճիպինճէ, 100ոէ 4 ֆայզլի բրիօրիթէ Թահվիլաթընըն 6 սէնէ զարֆընտա պէտէլլէրի Թահսիլ օլունմայան գուբօնլարը՝ Տույունը Ումումիյէ վէզնէսինէ գալաճագ տըր։

Պինաէնալէյհ, 1898 մարտ 1/13ոէ վատէսի խիթամ պուլան մէզքիւր Թահվիլաթըն 15 նումէրօլը գուբօնըն պէտէլի՝ 1904 փիսար. 31/մարտ 13է գատար Թահսիլ օլունմատըղը Թագտիրտէ, Տույունը Ումումիյէ վէզնէսինէ գալաճագ տըր։

29/12 դէկտ. 1903

Տէրսաատէթ 12—3

* *

Կէչէն սէնէլէրտէ օլտուղը կիպի պու սէնէ տախի Գըզըլ Թօբրագ իլէ Էրէնքէօյտէ վագը աղը ամէլիյաթը մէքթէպլէրինտէն պաղ սահիպլէրինին հէր պիրինէ 5000 ատէտ գատար մէճճանէն Ամէրիգա ասմա չուպուղը իթա վէ Թէվզի խուսուսէ... իքթիզա օլանլարըն սէնէի հալիյէ քեանունը սանիսի իպթիտասընտան չուպուգ Նիհայէթինէ գատար մէզքիւր մէքթէպլէր միւտիրի Մ. Էթէրնէլէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

27 Թըշ. սանի 319 12—5

ՕՍՄԱՆԼԸ ՊԱՆԳԱՍԸ

ԻԼԱՆ

100ոէ 5 Օսմանլը կէօմրիւկի Թահվիլաթընըն վատէսի 1898 յանվ. տա խիթամ պուլան 23 նումէրօլը գուբօն՝ 31 դէկտ./13 յանվ. 1904է գատար Թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ, իպրազ օլունմատըղը Թագտիրտէ հիւքմսիզ ատտ օլունաճաղը՝ Թահվիլաթը մէզքիւրէ համիլլէրինէ իլան օլունըր։

17 դէկտ. 1903

Տէրսաատէթ

* *

1896 սէնէսի 100ոէ 5 Օսմանլը Թահվիլաթըն վատէսի 1898ըն յանվարտա խիթամ պուլան 3 նումէրօլը գուբօն 31 դէկտ./13 յանվար 1904է գատար Թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ, իպրազ օլունմատըղը Թագտիրտէ հիւքմսիզ ատտ օլունաճաղը՝ Թահվիլաթը մէզքիւրէ համիլլէրինէ իլան օլունըր։

17 դէկտ. 1903

Տէրսաատէթ

Գ. ԷՐՄԷՆԷԱՆ ՎԷ ՇԻՒՐԷՔԵԱՍԸ

ՊԷՕՅԻՒՔ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷՐԶԻԹՕՍԸ

ՍԹԱՆՊՕԼՏԱ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄԸՆՏԱ

ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԽԱՆԸՆՏԱ Ն° 24

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա էն էսքի վէ էն զիյատէ էմնիյէթլի վէ չէօհրէթլի օլան Թօփալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընըն էսքի նամ վէ չէօհրէթ վէ խուվան վէ մէքթանը ալըպ Թէպտիլ օլունմամըշ օլտուղը կիպի, սահիպ վէ միւէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տահա ինզըպաթ ու ինթիզամը խտարէյի իսթիքմալ իլէ միւֆթէխիր տիր։

Թօփալեան խանընտաքի մաղազա միւսթախտէմլէրինտէն պազըլարընըն օ ճիվարտա միւխթէլիֆ իսիմլէր իլէ միւճէտտէտէն աչմըշ օլտուգլարը էլպիսէ մաղազալարընըն՝ Թօփալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ գաթիան իշթիրագ վէ միւնասէպէթ վէ իրթիպաթլարը օլմատըղընտան, միւհթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզին իղֆալ օլունմայարագ Թօփալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէլէրի Թասլիյէ վէ իլան օլունըր։

ՖԻՅԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

Բազար կիւնլէրի աչըգ տըր։

ՃԱՆՊԱԶ ԳԻԲՋԼԱՐԸ

][13][

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ԳՕՆԹԷՍ ՏԸ ԲԷՐՎԱԼ

Նիհայէթ գարունըն պիր Թարաֆընտա չընկըրաք զէնճիրի պուլունտուղընը կէօրէրէք քեմալը չիտտէթլէ չէքմէկէ պաշլատը։ Կէճէնին տէրին սիւքիւթի իչինտէ պիր չան սէտասը վէ գօրգունճ պիր քէօբէկին ավլամասը իշիտիլտի։

—Շիմտի կէլիրլէր...։

Հազիգաթէն պիր գաչ տագիգա սօնրա, ճէսիմ աղաճլարըն Թէշքիլ իթտիքլէրի գուպպէնին ալթընտա իրի չիվիլի գունտուրալարըլա եուրիւյէն պիր ատամըն այագ սէսի իշիտիլմէկէ, պիր աղ սօնրա տա՝ սազ էլինտէ իրի, քէնտիսինտէն պէօյիւք պիր չիֆթէ Թուֆէնկ Թութմագտա վէ սօլ էլիյլէ տէ պէօյիւք պիր չօպան քէօբէյինի զապթա չալըշմագտա պուլունան պիր պաղչէպան ֆարք իտիլմէկէ պաշլատը։

Բարմագլըղա 10-15 ատըմ գալըը գալմըշ, պաղչէպան տաւրառը պուլուրը պիր սէսլէ վէ մալիւմաթֆիւրուշանէ պիր էտա իլէ չու սէօզլէրի սէօյլէտի.

—Կէճէ եարըսը, չընկըրաղը սալլանըրքէն պիր չիտտէթլէ չալան ատամըն քիմ օլտուղընը վէ մագսատինին նէ պուլունտուղընը անլամագ իսթէրիմ, ճէվապ վէրինիզ, քիմսինիզ...։

6.

ՄՈՒԱՎԻՆԷԹ

Բէրրին Թէլաշլա ճէվապ վէրտի.

—Պէն պիր գատընըմ, պէտպախթ ֆագիր պիր գատընըմ։

Մուխաթարընըն ճիւրաթէն պիր գատըն օլտուղընը սէզինտէն անլատըգ. սօնրա պաղչէպան գարունըն եանընա սօգուլարագ վէ մուսլիհանէ տէվամ իտէրէք,

—Պիր գատըն, կիւզէլ ճինստէն պիրի... սանկիհ, (Թէպանչէ Թավր իլէ) ֆագաթ պու չանը չալարագ պուլթիւն չաթօ խալգընը իւչ ույգուլարընտա ռահաթսըզ իթմէք կիպի պիր քիւսթախլըղը հազըլը կէօսթէրմէկէ. նէ իսէ, նէ խըսթաիրինիզի անլայալըմ պագալըմ։

—Մուավէնէթ իսթէյօրըմ...։

—Քիմի՞ն իչիւն։

—Գօճամ իչիւն... արապամըզ պու ճիվարտա տէվրիլտիքտէն, գօճամըն պաճաղը գըրըլտը։

—Շիմտի նէ՞րէտէ...։

—Մահալը գազատա, չուգուրըն իչինտէ։

—Պու ֆէլաքէթէ նէ՞ վագըթ օղրատընըզ։

—Եարըմ սաաթ գատար օլույօր։

—Նէրէ՞տէն կէլիյօր իտինիզ։

—Րիգավիլլէտէն։

—Նէ՞րէյէ կիտիյօր իտինիզ։

—Րէմիրմօն բանսիյօնընա։

—Պու սէօյլէտիքլէրինիզ հէբսի տօղրու մու՞։

—Էվվէթ, հէբսի տօղրու, պէտէրինին խանըմտա պուլունտուղըմ մինի մինի ժօրժէթիմին նամընա եէմին իտէրիմ քի հէբսի տօղրու։

Պաղչէպան իքի Թարաֆը աղաճլարընտաքի մունթազամ խօլըն միւնթէհասընտա կէօրիւլմէքտէ օլան չաթօյա պագարագ,

—Մատամ լա գօնթէս հալա օտասընտա այագտա, կիտիպ օնա սէօյլէյիմ. էկէր միւսաատէ իտէր իսէ, ույանտըրըլըճագ գատըլը աչար վէ գօճանըզը չուգուրտան նագըլ իտէրիզ։

—Օֆ... նէ ույգուն իչէր...։

—Քէնտի քէնտիմէ իչ կէօրէճէք տէյիլիմ եա։

—Էկէր Մատամ միւսաատէ իտէճէք...։

—Պունտան մէրագ իթմէյին. հիչ պիր ճինէթ եօգ, Մատամ լա գօնթէս սօն տէրէճէ էյի պիր գատըն տըր. պիր պէյչարէյէ մուավէնէթ իթմէք իճապ իտէրսէ, Մատամ՝ իչիւն գաբըլ տէյիլ տիր։

—Էօյլէ իսէ, Ալլահ աշքընա չապուգ կիտինիզ։

—Սապըրսըզլըգ կէօսթէրմէյինիզ, 8-10 տագիգատան իչինտէ կէլիրիմ։

Պաղչէպան Թիւֆէնկինի օմուզլայարագ վէ քէօբէյինի եէտէկինէ չէքէրէք Շաթօնըն եօլընը Թութտը։

Բէրրինին եալընըզ գալտըղը միւտտէթճէ նէ Թէհամմիւլֆէրսա պիր մէէյուսիյէթ իչինտէ պուլունտուղընը օգույանլարըմըզ քէչֆ իտէպիլիրլէր։

(Տէվամը)

ՏԱՄԼԱ ՎԷ ՌՕՄԱՏԻԶՄԱ

ԿՕՏԻՆԱ ՍՈՒՅՈՒՅԼԱ

ՌՕՄԱԹԻԶՄԱ ՎԷ ՏԱՄԼԱ ԽԱՍԹԱԼԸԳԼԱՐԸՆԸՆ

ԹԷՏԱՎԻԻ ԳԱԹԻՍԻ

Մէզքիւր սու՝ Թրիէսթէ տար իւլ ֆիւնունընըն մէքթէպը Թըպպիյէսի քիմեակէրլէրի Թարաֆընտան խաթրնգար օլունըպ, պաշ աղրըսը, սինիր խասթալըղը, պաթնը էաֆէլ եանլարընըն աղրըսը, արգա աղրըլարը վէ սաիր մէֆսալ խասթալըգլարընը սուրէթը գաթիյէ վէ միւէսսիրէտէ թէտավի էյլէր։ Մէմալիքը Շահանէ իչիւն եէկեանէ վէքիլի Գալաթատա Գավաֆեան խանընտա Մ. Տավիտօ վէ գումբանեասը օլուպ, աէզզախանէլէրտէ ֆիւրուխթ օլունըր։ Պաղչէ-Գաբուսընտա Վէնսան Ֆօյաճեան էճզախանէսին.

Վիլայաթը Շահանէ իչիւն իւչ չիշէտէն աշաղը ֆրաալ օլունմազ։

Մէզքիւր Կոթինա իլաճընըն նէ աէրէձէ միւէսսիր օլտուղընը անլամագ իչիւն եալընըզ պիր աէֆա թէճրիւպէսի քիֆայէթ իտէր։

ԼՕՈՒ ՅՈՒՆԻԸՆ ԷՆՏ ՔՐԱՈՒՆ

(The Law Union & Crown)

ԻՆԿԻԼԻԶ

ՀԱՐԻԳ ՎԷ ՀԱՅԱԹ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲ-

1825 ՍԷՆԷՍԻՆՏԷ

ԼՕՆՏՐԱՏԱ ԹԷՇԿԻԼ ԷՏԻԼՄԻՇ ՏԻՐ

Իհթիյաթ աքչէսի՝ 4,800,000 Ինկ. լիր.

Սէրմայէ՝ 1,500,000 » »

Մէմալիքը Շահանէ աճէնթէսի՝ Ridley, Rowell & Co.

Գալաթատա Բէօյէօղլու խանընտա Ն. 9 վէ 10։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՓԱ ԲՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 28 գեկ.

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	088 —
Օսմ. էսհամը իւնիֆիյէ	88 —
» » » գարանթը	87 — 87
Օսմանլը Պանգասը	14 —
Մըսըր տույ. մուքթաճըտէ	103 —
Պուլկար իսթիգրազը	93 —
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25 — 37

Բարիզ 28 գեկ.

Գօնսօլիտէ իւնիֆիյէ աչըլըշը	89 — 60
» » գարանթը	89 — 17
Ֆրանս. էսհ. 3% ֆր.	097 — 42
» » $3^1/_2$ %	—
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի	133 — 75
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	378 —
» Պանգասը	598 —
Գրէտի Լիօնէ	1145 —
Իթալիա էսհամը	104 — 47
Օսմանիյէ	445 —
Տուան Օթօման	468 —
Սրանիօլ	88 — 87
Թրամվայ	104 — 50
Գամպիօ 3 այ վատէ	25 — 50

Վիէննա 28 գեկ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239 — 40
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի ֆր.	138 — 50
Օսմանլը Րէժի ազսիօնը	858 —

Պէրլին 28 գեկ.

Ռումէլի շըմէնտըֆ. (մարգ)	140 — 25
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	20 — 26
Ռուպլը	216 —
Անատօլը շըմէնտըֆէրի	097 — 40

ԳԱԼԱԹԱ ԲՕՐՍԱՍԸ

Իւնիֆիյէ տիւն աքչմ. գաբ.	96 — 31
» » » էն եիւքսէք	97 $06^1/_2$
» » » էն աշաղը	96 — 36
Ու սապահ աչըլըշը	96 24
Ռումէլի շըմէն. աքչմ. գըբնըշ.	130 $^1/_4$
» » էն եիւքսէք	130 $^3/_4$
» » էն աշաղը	129 $^7/_8$
» » աչըլըշը	129 $^3/_8$
Աքչէ ֆաիզի	—
Րէբօռ Ղըլ.	—

ՇԻՐՔԷԹ ՍՀԻՄՕՆԼԱՐԸ

Սիկօրէթ Ա.	—
» Բ.	—
Թրամվայ	6 — 30
Ժուբիանիս	1 — 80
Օպլիկասիօն Թրամվայ	487 —
Ասիւրանս	4 — 85
Լօրիօմ	70 —
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէ.	446 —
Թրանսվայ	106 —
Ըրխթըմ Թահվիլաթը	505 —
Գրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն	267 — 50
Անատօլու շըմ. ազսիօնը	12 — 07
Շիրքէթը Խայրիյէ հիս. Լ. Օ.	29 — 50

ԱՓԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղը.տան ղը. ըը

Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	107 — 38
Մէթալիք	103 — 25
Ինկիլիզ լիրասը	109 — 38

ԻԼԱՆԱԹ

Եասուֆ Ձիյա էֆ.նին՝ Սիւլէյման էֆ. զէվճէսի Հատիգա հանըմ զիմմէթինտէ ալաճաղը օլան մէպալիղին թէէմինը իսթիյֆաօը իչիւն մէրհուն վէ ֆիւրուխթը մուգթէզի պուլընան Պագը Ճաֆէրի խարիճինտէ Աեմէտ Ձէլէպի մահալլէսինտէ քէտին Հարէմէյնը միւհթէրէմէյն կէտիքճամէնտան Թարմի-նէն 80 արչըն արսա իւզէրինէ մէպնի 4 գաթտան իպարէթ 2 օտա վէ 1 սալօնը հավի աէրունինտէ գույու եէմիշ-ճի կէտիկինի միւսթէգար 115 նումէրօլը պիր պապ տիւքքեանըն 120 սէհիմ իթիպարըյլէ 60 սէհիմ կէտիք հիսսէսինին՝ Թարիխը իլանտէն իթիպարէն 15 կիւն սօնրա պիլմիւզայէտէ ֆիւրուխթընա Թէյէպպիւս օլունաճաղը Տէրսաատէթ Իլամաթը Նիզամիյէ Իճրա տաիրէսինտէն իլան օլունըր։

29 Թշր. սանի 319

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

1851ՏԷ ԹԷՇՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլունան զըյանլարըն մէճմուը Ինկիլիզ լիրասը 6000000

Մէվճուտ աքչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ » » 1250000

Թէէտիյէ օլունմըշ սէրմայէ » » 410000

Բիւացատա մասարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալէման գումբանեալարընըն Թէէտիյէ օլունմըշ սէրմայէսի 100000 Ինկիլիզ լիրասընտան ֆազլա տէյիլ տիր։

Թիւրքիա չիւպէսինին միւտիրը ումումիսի ԳԱՌՆԻԿ ԱԱՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Սթանպօլտա Սուլթան Համամընտա բաստժ Գաթըրճըօղլու։

ԻԽԹԱՐ.—Շէհրիմիզին էն մասարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալէման գումբանեալարընըն սէրմայէսի՝ հասըլաթընա նիսպէթէն 100տէ 100 օլտուղը հալտէ Ուէսթըրնինքի 100տէ 125 տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ՝ Ուէսթըրն գումբանեասընըն քէնտի բագիպլէրինէ նիսպէթէն Թէէմինաթը ֆէվգէլատէյի հաիզ օլտուղընա պիր տէլիլ տիր։

ՌՕՍԻԱ

ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Հալմէթլու իմբէրաթօր հազրէթլէրինին 1881 մարտ 20 Թարիխլի էմրնամէսիյլէ մէէզուն օլմուշ տըր։

Գումբանեանըն մէրքէզի՝ Բէթէրսպուրկտա գումբանեանըն օթէլինտէ տիր։

Գումբանեանըն Թէքմիլ Թէէտիյէ օլունան սէրմայէսի 10,666,667 ֆրգ. տըր։

Թէէմինաթ աքչէսի՝ 137,300,000 ֆգ.տան զիյատէտիր։

Գումբանեանըն սիկուրթա եազըլանլարա Թէէտիյէ օլունան Թազմինաթ վէ սէրմայէլէրի՝ 282,000,000 ֆըրանգ տըր։

1902 սէնէսի զարֆընտա «բրիմ» վէ ֆայիզլէր՝ 54,000,000 ֆրանգ տըր։

Գումբանեա՝ զայէթ էհվէն չէրտիթլէ

Եանկընա գարշը սիկուրթա իտէր,

Նագլիյաթ Թէհլիքէլէրինէ գարշը սիկուրթա իտէր,

Հայաթ սիկուրթա իտէր,

Հէր նէվի գազալարա գարշը սիկուրթա իտէր,

Տէմիրեօլը վէ վաբօրլա եօլճուլըգ գազալարընա գարշը սիկուրթա իտէր,

Ընտամ այնալարընըն գըրըլմասընա գարշը սիկուր Թա իտէր։

Հէր նէվի մալիւմաթ ալմագ իչիւն Գալաթատա Վօյվօտա սօգաղընտա Ազարեան խանընտա Տէրսաատէթ չիւպէսինէ միւրաճաաթ օլունա։

ՄԷՍԱԺԸՐԻ

ՄԱՐԻԹԻՄ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Անատօլու լիմանլարըյլա Պաթում, Օտէսա, Տէրսաատէթ, Իզմիր, Սէլանիք, Շիրա, Բիրէ, Բաթրաս, Մարսիլեա, Հավր, Տիւնքէրք, Լօնտրա վէ Տէրսաատէթ իլէ Սուրիա վէ Մըսըր արասընտա մունթազամ սէյր ու սէֆէրլէր.

ՎԻՒՐՈՒՏԻՆԷ ՊԷԳԼԷՆԷՆ ՎԱԲՕՐԼԱՐ

Ալաֆր. գեկա.ըն 30ընճը չարշէնպէհ կիւնի «Պազտատ» Մարսիլեատան։

Ալաֆր. յան.ըն 4նճի բզ. էրթէսի կիւնիւ «Օրթէկալ» Մարսիլեատան։

Ալաֆ. գեկա.ըն 31ինճի բէնճշէնպէհ կիւնիւ «Սախալիէն» Մարսիլեատան։

Ալաֆր. յան.ըն 2նճի ճ. էրթէսի կիւնիւ «Թիկրը» Գարատէնիզտէն։

ՀԱՐԷԳԷԹ ԻՏԷՃԷԳ ՎԱԲՕՐԼԱՐ

Ալաֆրանկա գեկ.ըն 29ընճը սալը կիւնիւ աքշամ ալաֆր. սաաթ 4տէ գարթան Րէպիւֆֆօնըն սիւվար օլաճաղը «Պօսֆօրօ վաբօրը՝ Զանագգալէ, Իզմիր, Բիրէ, Սուտա, Մարսիլեա, Հավր, Տիւնքէրք վէ Լօնտրայա։

Ալաֆր. յան.ըն 2նճի ճմ. էրթէսի աքշամ ալաֆ. սաաթ 4տէ գարթան Կօպէրին սիւվար օլաճաղը «Թիկրը» վաբօրը Սէլանիք, Շիրա, Բաթրաս, Մարսիլեա, Հավր, Տիւնքէրք վէ Լօնտրայա։

Ալաֆր. գեկա.ըն 31նճի բէնճշէնպէհ կիւնիւ աքշամ ալաֆր. սաաթ 4տէ գարթան Վէնչէնթինին սիւվար օլաճաղը «Սախալիէն» վաբօրը Զանագգալէ, Իզմիր, Րատօս, Պէյրութ, Լարնագա, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թարապլուս վէ Պէյրութա։

Ալաֆր. գեկա.ըն 30նճը չարշէնպէհ կիւնիւ աքշամ ալաֆրանկա սաաթ 4տէ գարթան Պուայէնին սիւվար օլաճաղը «Պազտատ» վաբօրը Սամսօն, Թրապիզօն վէ Պաթումա։

Ալաֆր. յան.ըն 4նճի բզ. էրթէսի կիւնիւ աքշամ ալաֆրանկա սաաթ 4տէ գարթան Տէրրանըն սիւվար օլաճաղը «Օրթէկալ» վաբօրը Օտէսայա։

Բարիզ իչիւն վէրիլէն պիլէթլէրին ֆիյաթլարը աշաղըտա կէօսթէրիլմիշ տիր.

Պէօյիւք բօսթալարըյլա 1նճի մէվգի 320 Ֆր.

2նճի մէվգի վաբօր վէ 1նճի մէվգի շըմէնտըֆէր 242 »

2նճի մէվգի վաբօր վէ 2նճի մէվգի շըմէնտըֆէր 230 »

Եիւք վաբօրլարըյլա եալնըզ 1նճի մէվգի 245 »

Տաhա միւֆէսսէլ մալիւմաթ վէ Թաֆսիլաթ ալմագ իսթէյէնլէր՝ Գալաթատա Մումխանէսի Սէթէ Ֆրանսէզտէ մէրքէզ աճէնթէլիկինէ միւրաճաաթ իտէպիլիրլէր։

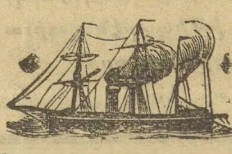

ԽԸՏԻՎԻԱԼ ՄԱՅԼ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Գարթան Կօթէշշիրնին սիւվար օլաճաղը «Իսմայիլիա» վաբօրը ալաֆ. գեկա.ըն 27նճի բազար կիւնիւ էօյլէնտէն սօնրա ալաֆր. սաաթ 4տէ Իսքէնտէրիյէտէն Տէրսաատէթէ կէլէճէք վէ 29քընճը սալը կիւնիւ էօյլէնտէն սօնրա ալաֆրանկա սաաթ 3տէ Միտիլլի, Իզմիր վէ Բիրէյէ օղրայարագ Իսքէնտէրիյէյէ հարէքէթ իտէճէք տիր։

(Տէրսաատէթտէն Իզմիրէ գատար 24 սաաթտա վէ քէզա Տէրսաատէթտէն Իսքէնտէրիյէյէ $3^1/_2$ կիւնտէ կիտիլմէքտէ տիր։)

Վաբօրտա էլէքթրիգ զըյասը պուլընտըղը կիպի, եէմէքլէր պիրինճի նէվ օլուպ, սուֆրա իւզէրինտէքի չարապ տախի մէճճանէն վէրիլէճէքտիր։

Պու պապտէ զիյատէ Թաֆսիլաթ իսթէյէնլէր՝ Գալաթատա Ըրխթըմ իւզէրինտէ Մէյմէնէթ խանընտաքի մէրքէզ աճէնթէսի վէ եախօտ Սթանպօլտա Վալիտէ Սուլթան խանընտաքի չիւպէյէ միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր։

ԱՖԻՕՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ ՄԱՏԷՆ ՍՈՒՅԸ

Պիրինճի տէրէճէ չիֆալըխշ խասսէսի՝ իճրա օլունան թահլիլ իլէ Թէպէյյիւն իտէն մէզքիւր մատէն սույընըն Տէրսաատէթտէ պուլընան պէօյիւք խասթախանէլէրտէ իսթիմալ օլունան մատէն սուլարընտան զիյատէ րիւճճաննիյէթի օլտուղը Թէպէյյիւն իթմիշ տիր։

Մէզքիւր սու՝ մէնպաընտան չըգտըղը սըրատա «17 տէրէճէ սանթիկրատ» սօուգ օլուպ, գազասը օլմատըղը կիպի Թէրքիպաթընտա տէմիր պուլընտըղը վէ հազմի Թասհիլ, իտրար սէօքմէյէ, գանսըզլըգա, վիւճուտտա հասըլ օլան գումը սէօքմէյէ վէ սաիր խասթալըգլարա ֆաիտէլի օլտուղը անլաշըլմըշ տըր։

Սուֆրալարտա գուլլանմագ իչիւն էն միւսաիտ վէ միւնասիպ սու օլուպ, հիչպը նագլինտէ տատըրնը տէյիշմէմէքտէ տիր։

Մէզքիւր մատէն սույընըն հասըլաթը՝ Համիտիյէ չօճուգլար խասթախանէսի մէնֆաաթընա սաթըլտըղընտան, մէզքիւր խասթախանէտէն Թային օլունան պիր Թազիպին նէզարէթի Թահթընտա չիշէլէր տօլտուրուլտուղու տօլտուրուլմագտա օլուպ, պու սըրատա գուլլանըլան ալէթ վէ էշեա իչիւն տախի լազըմ կէլէն տիգգաթ վէ իհթիմամ իճրա օլունմըշ տըր։

Հէր էճզախանէտէ պուլընըր։

Տէրսաատէթտէ 1 չիշէսի 3 ղը.

$^1/_2$ » 70 բարա։

Զ. Տ. ԲԱՐԱՍՔԷՎԱՅԻՏԻՍ

ՆԱՄ ԹԻՒՃՃԱՐԸՆ

ԶԷՅԹՈՒՆ ԵԱՂԼԱՐ ԻԼԷ ՍԱՊՕՆԼԱՐԸ

Տէբօսը՝ Գալաթատա Բիւյիւք Միլլէթ խան Ն. 34։

Իտարէխանէսի՝ Սարըօղլու խանըտա 16 նումէրօլը մաղազատա տըր։

Պիր Թազըմ մէվատը մուզըրրէյի հավի օլմայան սաֆի վէ խալիս զէյթուն եաղը իլէ սապօն պուլմագ արզուսընտա օլանլար՝ անճագ մէզքիւր տէբօյա միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր. Ֆիլվագը մէզքիւր մաղազա մահսուլաթընըն հասըլ օլտուղը իլէ տախի սուրէթտէ միւնասէպաթտա պուլընտըղընտան, զէյթին եաղը իլէ սապօնլարըն էն ալէա ճինստէն օլտուղընը Թէէմին իթտիկի, վէ Թօբտան վէ բէրաքէնտէ օլտուղը պէյան օլունըր.

ՖԻՅԱԹ.—էն ալէա Այվալըգ եաղը գըյէսի $6^1/_1$

Էտրէմիտ վէ Միտիլլի » » 6

Կիրիտ սապօնը » $6^3/_4$

Այվալըգ վէ Միտիլլի սապօնը » $3^1/_2$

Միտիլլի 2նճի նէվ » $3^1/_4$

Բիւլիւէ, մէքթէպ վէ սաիր միւէսսէսաթը խայրիյէյէ այրըճա ազօնթօ օլունըր, 50 ղըր.տան զիյատէ մալ իւթիրա իտէնլէրէ պիլա մէսարիֆը նագլիյէ խանէլէրինէ Թէսլիմ օլունըր. չայէտ միւշթէրի մէմնուն գալմազ իսէ՝ կէօնտէրիլէն մալ հէման կէրի ալընըպ էսմանը Թէմամէն իատէ օլունըր. Ֆիւրուխթ օլունան մալլարտա մէվատը մուզըրրէյի հավի օլտուղընը իսպաթ իտէնէ 100 լիրա միւքեաֆաթ վէրիլիր. Մէզքիւր մաղազատա խալիս Բէթրօլ^քի եաղը սաթըլըր. Մաղազանըն Գալաթատա Բիւյիւք Միլլէթ խանտա 34 նումէրօլը տ. քքեանտա պուլընտըղը Թէքրար իլան օլունըր։

Սթանպօլտաքի չիւպէսի՝ Մահմուտ Բաշատա Սարաֆ խան Ն. 4։ 52—29

ԶԷԹՎՈՒՏՍ ԲԱԹԷՆԹ ԻՆՎԻՆՍԻՊԼԸ ՍԷՅՖՍ

Օսմ. Պանգասը միւտիրը սապըգը Սըր Էտկար Վինսընթ Ժ. Ս. Մ. Ժ. Թարաֆընտան Զէթֆուտս Բաթէնթ վէ Լէգ Լիմիթըտ գումբանեասընա վէրիլէն շահատէթնամէնին սուրէթի տիր.

Միւսիւլէր,

Տէրսաատէթտէ Օսմ. Պանգասընտա Թէէսիս իթմիշ օլտուղըմ Միւհէքէմ Օտալարըն (չամպըր ֆօրթ) Թէմամըյլա պիղի խօշնուտ իթմիշ օլտուղը մէմնունիյէթը ազիմէ իլէ պիլտիրիրիմ։ Ֆիլվագը...

Գու միւհքէմ օտալար քէմալը մէհարէթլէ վազ իտիլմիշ օլուպ, օպէօյլէ պանգանըն իհթիյաճաթընա Թէմամըյլա մուվաֆըգ օլտուղընը պէյան իտէպիլիրիմ։

Օսմ. Պանգասընըն միւթէահհիտլէրի՝ Գալաթա, Սթանպօլ վէ Պէյօղլու աճէնթէլէրի իլէ Իսքիւպ վէ Մանասթըր չիւպէլէրինին Միւհքէմ Օտալարը եաբրըճըսը՝ ԷՏՈՒԱՐՏՍ ՎԷ ՄԱԽՍՈՒՄԸ

Սթանպօլտա Ալալըմճը խանընտա

ԽՕՍԹ

ՖԷԽԱՄԷԹԼՈՒ ԲՐԷՆՍ ՏԸ ԿԱԼ ՀԱԶՐԷԹԼԷՐԻՆԻՆ ՄԻԻԹԷԱՀՀԻՏԻ

Պիր հիւքիւմէթ, գումբանեա վէ եա պիր Թիճարէթխանէտէն հիչ պիր վագթ սըքարըլ իտիլմէմիշ օլան պէօյլէ պիր եազը մաքինասը՝ պու քէրրէ Հինտիսթան հիւքիւմէթի իչիւն ԽՕՍԹ Թիբէվրիթէր գումբանեասընա սըբարըշ օլունմըշ տըր։

Իւչիւնճի տէֆա օլմագ իւզրէ Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի Խօսթ Թիբէվրիթէր գումբանեասընա 150 մաքինա սըբարըշ իթմիշ տիր քի, պէօյլէ պէօյլէ պիր սըբարըշ ՀԻՉ ՊԻՐ ՎԱԳԹ օլմամըշ օլտուղընտան, ԽՕՍԹըն էն ալէա եազը մաքինասը օլտուղընա պու պիր իսպաթ տըր։

Շարգ աճէնթէսի՝ Տէրսաատէթտէ Ալալըմճը խանըտա Մէյտանճըգ սօգաղընտա ԷՏՈՒԱՐՏՍ ՎԷ ՄԱԽՍՈՒՄԸ

ԼԻՒՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆ ՎԷ ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ՄՈՒԷՍՍԷՍ

ԲԱՐԻԶՏԷ ՎԱՆՏՕՄ ՄԷՅՏԱՆԸՆՏԱ 9 ՆՈՒՄԷՐՕԼԸ ՕԹԷԼԻՆՏԷ

ԵԱՆԿԸՆ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէրմայէ վէ իհթիյաթ աքչէսի	119	միլեօն ֆրանգ
1902 սէնէսի հասըլաթը	24	» »
Թէէտիյէ օլունան Թազմինաթ	274	» »
Ճարի օլան սիկուրթալար	$21^1/_2$	միլեար »

ԷՕՄԻՒՐ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէրմայէ վէ Թէէմինաթ	158	միլեօն ֆրանգ
1902 սէնէսի հասըլաթը	12	» »
Թէէտիյէ օլունան Թազմինաթ	129	» »
Ճարի օլան սիկուրթալար	272	» »

ԵԱՆԿԸՆ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ՝ զայէթ միւֆիտ չարթլար վէ ֆիյաթլարլա Թիւրքիատա հէր նէվ Թէհլիքէյէ սիկուրթա իտէր։

ԷՕՄԻՒՐ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ՝ էօմիւր հագգընտա պիլճիւմլէ սիկուրթա Թէրթիպաթընը իճրա իտէր։ ՇԱՐԳ ԻՇԻՒՆ ԽՈՒՍՈՒՍԻ ՎԷ ԹԷՆՋԻԼԼԻ ԹԱՐԻՖԱԼԱՐ Թաթպիգ էյլէր։ Շարթլար բէք միւթէտիլ տիր։

Գումբանեանըն պանքէրի՝ ՕՍՄԱՆԼԸ ՊԱՆԳԱՍԸ ՏԸՐ

Տէրսաատէթտէ Շարգ միւտիրիյէթի՝ Սթանպօլտա Սուլթան-Համամընտա Գաթըրճըօղլու բասաժընտա։

Գալաթատա Ինտայէթ խանընտա. աճէնթէսի Դուրիթեան Միհրան էֆ.։

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

Սթանպօլտա Պաղչէ Գաբուսընտա Ճէլալ Պէյ խանը իթթիսալինտէ Ն. 1 Ջէֆթէ Ըսգըլէթ մաղազասը.

ԿԷՕԶԷ ՎԷ ՃԷՐՐԱՀԼԸՂԱ ՄԻՒԹԷԱԼԼԻԳ ԱԼԷԱԹ ԹԻՒՃՃԱՐԸ

Մէզքիւր մաղազատա կէօզէ վէ ճէրրահլըղա միւթէալլիգ էնվաի ալէաթ ու էտէվաթ Թօբտան վէ բէրաքէնտէ օլարագ ֆիւրուխթ օլունըր։

Եզճիւմլէ եումուշագ վէ սէրթ լասթիգտէն [գաուչուտան] մամուլ մէվատը միւխթէլիֆէ, գասըգ պաղլարը, էնվաի չիրինկալար, էլէքթրիգ մաքինալարը, միզան իւլ հավա [պարօմէթր], միզան իւլ հարարէ [թէրմօմէթր] վէ էյի ճինս կէօզլիւքլէր պուլընմագտա տըր։

Մ. Վէնսան Ֆօյաճեան՝ հէր նէվ սըբարըշաթ վէ Թամիրաթը էհվէն ֆիյաթ իլէ իճրա վէ տէրէօհտէ իտէր։

ՕՍՄԱՆԼԸ ՍԻԿՈՐԹԱ

ՇԻՐՔԷԹԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷՍԻ

20 սէֆէր 1310 վէ 2/14 օգոսթոս 1892 Թարիխլի ֆէրմանը ալիշան մուճիպինճէ Թէշէքքիւլ էյլէմիշ տիր։

Շիրքէթը մէզքիւրէ՝ հարիգ վէ տէնիզ վէ հայաթ վէ նագլիյաթ սիկուրթալարը մուամէլաթընը իճրա իտէր։

Իտարէխանէսի.—Տէրսաատէթտէ Գալաթատա Գարաքէօյտէքի Նէճիպ խան տախիլինտէ։

Սթանպօլ ճիհէթի աճէնթէսի՝ Օսմանլը Պանգասը չիւպէսի, Նէճիպ Ճամի ավլուսընտա Օսմանլը բօսթախանէսի գարշըսընտա։

Սթանպօլ ճիհէթի աճէնթէ վէքիլի՝ Սատօգ է Րօպիթթի Պաղչէ Գաբու Շէյխիսլամ խան Ն. 10։